

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

INHOUD: Indische Tentoonstelling te Arnhem (I.T.A.) 11 Juni—28 Juli 1928. — Indië en het Rijk. — T. Ottolander, 1853—27 Jan.—1928 (met portret). — Volkenkunde in Ned.-Indië. Boekbespreking door Prof. C. Spat (slot). — Emigratie naar Suriname, door Dr. Th. Lens (met 3 teekeningen). — Van Week tot Week. — Kunst-, Kunstnijverheid en Huisvlijt. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen: I. Uit de Europ. Pers. II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Berichten der Afdelingen: Nijmegen. — Mededeelingen: I. Van de Redactie, II. Van het Dag. Bestuur, III. Van het Inform.-Bur. — Mutatiestaat van 25 Jan. tot 1 Febr.

Indische Tentoonstelling te Arnhem (I. T. A.)

11 Juni—28 Juli 1928.

— O —
OPLUISTERINGS-FONDS.

Leden van „Oost en West”!

Als extra opluistering voor de tentoonstelling besloot het Bestuur, zoo, mogelijk, een 8 à 10-tal INLANDSCHE kunstnijverheidswerkers uit te laten komen om hen hun werk op Zijpendaal te laten demonstreeren.

Dank zij de vriendelijke bemiddeling van den Gouverneur van CELEBES, dan heer COUVREUR, en meer andere INDISCHE AUTORITEITEN is de kans op slagen van dit interessante plan vrijwel verzekerd.

Het Bestuur heeft evenwel de fondsen, benodigd voor dit schitterend onderdeel, voor het grootste gedeelte, niet op het tentoonstellings-budget kunnen plaatsen.

Om deze reden is reeds geruimen tijd geleden een aanvang gemaakt met de vorming van een extra TENTOONSTELLINGS-OPLUISTERINGS-FONDS, uitsluitend bestemd voor bovenomschreven doel.

Reeds kwamen bedragen van f 1000.— maximum en f 50.— minimum bij ons binnen, doch tot op heden komen wij nog 3 à 4000 gld. te kort.

In het totaal zal er 12 à 13 mille voor dit doel benodigd zijn.

Leden van „Oost en West”, inden gij DAADWERKLIJK mede wilt helpen onze mooie plannen te doen slagen, zendt ons dan Uwe bijdrage voor dit opluisteringsfonds.

Secretariaat: Nieuwe Plein 52 te Arnhem.

Het behoort nauwelijks te worden gezegd, dat het Hoofdbestuur van „O. en W.” ook dit plan van harte toejuicht en hoopt dat het zal slagen; de gelegenheid om een aantal Indonesische kunstnijveren aan het werk te zien, mag eigenlijk niet ontbreken op eene Indische tentoonstelling.

We doen daarom een beroep op de leden, die daartoe in staat zijn, om het bestuur der afd. Arnhem te verblijden met een geldelijke bijdrage.

Indië en het Rijk.

Onder dit opschrift bevatten de dagbladen van Donderdag 26 Januari een uitvoerig verslag van de den vorigen avond te 's-Gravenhage gehouden vergadering ter bespreking van de wijziging van de Indische Staatsinrichting. *)

Aannemende dat onze lezers, voor zoover ze die voordrachten niet persoonlijk aanhoorden, van het overzicht in hun courrant kennis hebben genomen, achten we het onnoodig er hier nogmaals op terug te komen. Alleen is het wenschelijk, nog even in herinnering te brengen hetgeen de Voorzitter onzer vereeniging, de heer R. Zuyderhoff, bij het sluiten dier bijeenkomst in het midden heeft gebracht, te meer omdat de bladen ten deze minder volledig waren en enkele zelfs eenigszins onjuist het gesprokene hebben weergegeven.

De heer Zuyderhoff dan zeide:

Dames en Heeren.

Als Voorzitter van „Oost en West” valt mij de eer te beurt U dank te zeggen voor uwe aanwezigheid en Uwe aandacht, en om namens U allen de sprekers te bedanken voor de voorlichting, die zij ons wel hebben willen verschaffen in een voor ons allen zoo gewichtige aangelegenheid.

*) Uitgeschreven door de besturen van de „Nationale Unie” en „Oost en West.”

Vergun mij aan deze dankbetuiging een enkel woord toe te voegen.

„Oost en West”, Gij weet het, heeft als doel het versterken, het nauwer aanhalen van den band tusschen Nederland en Indië.

Die band, wij zeggen het met vreugde, is in vele opzichten hecht.

Des te meer baart het zorg, dat de jongste wijzigingen in de staatkundige organisatie van het Koninkrijk, die berekend waren om dien band steeds hechter te maken, door min juistere interpretatie en toepassing dreigen aanleiding te geven tot conflict en verwijdering van beide gebiedsdeelen.

Doordat wij daardoor het doel onzer vereeniging in gevaar gebracht zagen hebben wij, ofschoon een non-politieke vereeniging, niet gearzeld ter voorlichting van onze leden mede te werken aan het inrichten van dezen avond.

Het schijnt mij toe van het grootste belang voor het gezag van de wetgevende macht van Nederland, die verantwoordelijk is voor de Staatsinrichting van Indië, dat de voorgenomen wijziging worde aangenomen met zooveel mogelijk algemeene instemming.

Het ligt daarom naar het mij voorkomt op den weg der Regeering, door een wijs beleid de geopperde bezwaren te ondervangen, en te bevorderen dat er in deze quastie, gelijk de Heer Boreel het uitdrukte, een nationale oplossing gevonden worde.

Eene oplossing die van ganscher harte zal kunnen worden aanvaard door allen, die met ons, ten opzichte van de verhouding van Nederland en Indië op constitueelen basis staan, d.w.z. door allen, die wel van heeler harte de ontwikkeling tot autonomie van Indië wenschen te bevorderen, maar waarborg tevens verlangen, dat door die ontwikkeling de band tusschen Ned. en Indië niet verbroken maar versterkt worde, want

Nederland en Indië gescheiden
Leidt tot schaa van beide.

T. Ottolander

1853 — 27 Januari — 1928

(met portret).

Vrijdag 27 Januari vierde de heer T. Ottolander, de nestor der Indische planters, oud-lid van den Volksraad en oud-voorzitter van het Alg. Landbouw-Syndicaat en andere planters-organisaties in Indië, die na een 50-jarig onafgebroken verblijf in de tropen, thans enkele maanden in zijne geboorteplaats, Boskoop vertoeft, zijn 75en verjaardag.

Het is, blijkens een verslag in de „Haagsche Ct.”, hetwelk wij ons veroorloven hier over te nemen, een schitterend geslaagd feest geworden, waaraan de sympathieke jubilaris als hij straks, en voor goed, in Indië is teruggekeerd, nog dikwijls met genoegen zal terugdenken.

Het Boskoopse post- en telegraaf-kantoor heeft sedert jaren niet zoo'n drukken dag gekend. Telegrammen waren er van alle hoeken van Indië en ons land gekomen. Minister Koningsberger, door ambtsbezigheden verhinderd persoonlijk te komen, had een hartelijken brief aan den 75-jarige geschreven. Op de middag-receptie in Hôtel Klaassen, waar de bezoekers ontvangen werden door een eerewacht van inlanders, terwijl jonge dames in sarong en kabaja ververschingen rondlieden, verschenen o.m. de heer Lovink, de Wageningsche professoren Jeswiet, Ham en Röpke, de heer Colijn, burgemeester van Boskoop, de regent van Bandoeng, ir. Baars, A. de Koning, oud-directeur van de Cultuurschool te Soekaboemi, en verscheidene oud-planters, behalve natuurlijk een groot aantal Boskoopers. Er was een weelde van bloemen, een groot bloemstuk merkten we op van de Internationale Vereeniging voor de rubber- en andere cultures „aan haar vroegeren gedelegeerde op Java”, voorts een fraaie mand van de fa. Hoboken te Rotterdam. Telegrammen waren binnengekomen van dr. Swaving, den wnd. directeur-generaal van Landbouw, van ir. Damme, het hoofd van den P.T.T., van den Senaat en van den burgemeester van Wageningen, van prof. Treub, als voorzitter van den Ondernemersraad en van den heer Putman Cramer als de vertegenwoordiger in Holland van de Ver. voor Bergcultures, voorts van de professoren Klopner, van Vollenhoven, Hazen, van Baren, Kuenen, Koolemans Beynen, van de Koloniale Bank, van dr. Gerretson namens de Nationale Unie, van de heeren Zeilinga, Sibinga Mulder, oud-directeur van Landbouw, van Louis de Vries, den acteur, van den oud-

JOS. D. NETTEN & Co.

's-Gravenhage - IN EFFECTEN - Telefoon 31201

Wij beschikken over een directe telefoonverbinding met de AMSTERDAMSCH BEURS. Zijn daardoor in de gelegenheid tijdens het Beurs-uur alle verlangde koers-informaties te verstrekken en orders af te doen. 5513
Onze cliënten kunnen op afdoening wachten.

INDISCHE TENTOONSTELLING TE ARNHEM

Maakt OVERAL propaganda
voor onze plannen

HET BESTUUR VAN DE AFD.
ARNHEM VAN OOST EN WEST

RECHTSKUNDIG INCASSO EN DETECTIVE BUREAU

„HILVERS”

(v.h. VAN GIGCH & Cie.)

Westeinde 235 • 's-Gravenhage • Telefoon 33129

Behandeling van Vertrouwensopdrachten
in Binnen- en Buitenland. — Behandeling
van alle Rechtszaken. — Adviezen in
Belastingzaken.

Bureau de Renseignements & Recherches. Exécution
des ordres en Hollande et à l'étranger au prix modiques.
Auskunftei und Detektive Büro. Beobachtungen und
sonstige Aufträge, auch im Auslande, zu bill. Preisen.
Detective-Office. All orders are quickly settled. Moderate
terms. 5458

Lage tarieven.

Prima referenties.

COR VAN MOORSEL

JAN HENDRIKSTRAAT 9

DEN HAAG — TELEFOON 14953

Is het voordeligste adres voor

BEDDEN
MEUBELEN
TAPIJEN

„THAANTJE”

Granen - Zaden - Vogels - Visschen -
Aquariums - Pluimvee-artikelen.
Vogelkooien in diverse prijzen.
Vraagt uitsl. H.R.C. Ochtendvoeder.
Aanbevelend, J. HAGEMEIJER
Fahrenheitstraat 553 • Telefoon 35439
Thuisbezorging zonder prijsverhooging

HONDEN- EN KATTENBROOD

P. v. d. BRUL — VEENESTRAAT 15 — Den Haag

Groote sorteering HEEREN-
JONGENS- en KINDERKLEEDING

Spec. Afdeling v. KLEEDING NAAR MAAT

SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN 5491

Haagsch Advies- en Informatiebureau

voor Verzekeringen op elk gebied
 TH. SCHWENCKESTRAAT 35 (bij de Galerij)
 Tel. No. 35797 Inlichtingen en raad kosteloos
 AANBEVOLEN DOOR OOST EN WEST

M. A. J. LINNEWEEVER

LUXE EN ORTHOPAEDISCH MAATSCHOEISEL

LEVERANCIER VAN H. M. DE KONINGIN
 EN Z.K.H. DEN PRINS DER NEDERLANDEN

WESTEINDE 32A :: DEN HAAG
 OPGERICHT 15 JAN. 1827 TELEFOON 15551

Onze Luxe Maatschoeisel heeft een voorname snit en een goeden pasvorm. Ons Orthopaedisch schoeisel bezit goede prothesen en maskeert de abnormaliteit. Ons maatwerk is niet te vervangen.

FA. DE GROOT & V. D. LANS

DAMES- EN HEERENKLEEDING
 NAAR MAAT

AANBEVOLEN ADRES VOOR „OOST EN WEST“

PIJNBOOMSTRAAT 4A DEN HAAG
 HOEK IEPLAAN TELEF. 36198

ARNHEM

KON. NED. MANDENFABRIEK FERD. VAN VLIET

STEENSTRAAT 11 - ARNHEM - TEL. 65

ALLE SOORTEN MANDWERK
 SERRE-MEUBELN

MELKINRICHTING

„MELBO“

KAREL VAN GELDERSTR. - TEL. 1088 - ARNHEM

Studio Moonen

PASTOORSTRAAT 9

ARNHEM :: TEL. 3420

UW Fotograaf??

RAKERS KANTOORBOEKHANDEL

ELECTRISCHE HANDELSDRUKKERIJ
 Spoorwegstr. 45-83 - Tel. 163 - Arnhem

HET BILLIJKST ADRES HIER TER STEDE.
 SPECIAALHUIS VOOR VULPENHOUDERS.
 Na 1 Maart: HOMMELSTRAAT 11a

BOEKHOUDEN

Opleiding voor alle PRACTIJK-EXAMENS en de
 Indische Cultures. PROSPECTUS GRATIS

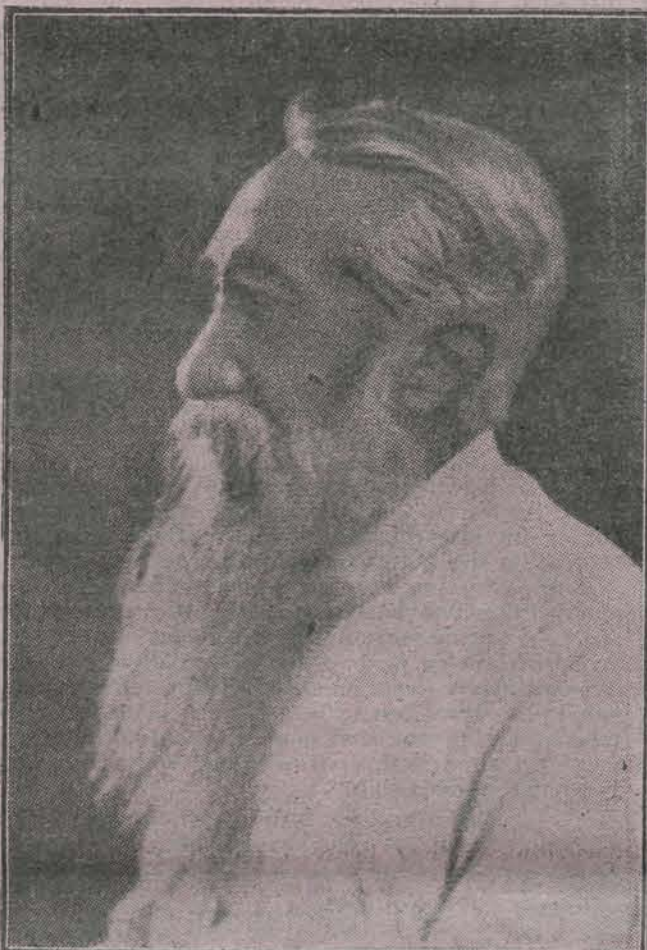
INSTITUUT „SCHOEVERS“

NIC. WITSENSTRAAT 3, AMSTERDAM

STADHOUDERSPLEIN 3, DEN HAAG

directeur B.B. Broekveldt, van dr. Arisz en dr. Kemmerling, van resident Peereboom en van nog vele anderen.

Des avonds had in de feestzaal van het hotel een feestmaaltijd plaats, waaraan niet minder dan 108

gasten, o. d. burgemeester Colijn, deelnamen. Op de wijze van het „Kroningslied“ was een speciaal voor deze gelegenheid gedicht „Welkomstlied“ ingestudeerd, dat de aanwezigen den jarigen, krassen grijsaard toezongen, toen deze met zijn echtgenoot, — een prachtig en aandoenlijk voorbeeld, dat „Oost“ en „West“ wel kunnen samengaan — de feestzaal binnentrad. Er heerschte direct een opgewekte stemming; de sprekers aan den feestdich werden afgewisseld door „cabaretiers“ op het toneel met krontjongmuziek, Javaansche dansen, enz., een en ander uitgevoerd door studenten uit Utrecht en Wageningen, terwijl mej. Stofelaar zich vertoonde als een voortreffelijke vertolkster van den schoon-gestyleerden Javaanschen dans.

De vele tafelredenaars bij name opsommen, is vrijwel ondoenlijk. Burgemeester Colijn opende de rij, na de welkomstwoorden van den voorzitter van het huldigungscomité. De heer Colijn ontleende aan den Bijbel het juiste patriarchale woord, dat zoo treffend paste bij den „patriarch van Tamansari“: „Wees een zegen“. Dat was de heer Ottolander héél zijn mooi, werkzaam leven geweest. De Wagening-sche professoren brachten den 75-jarige vooral hulde voor hetgeen hij voor den landbouw had verricht.

Tijdens het diner kwam de Boskoopsche harmonie „Concordia“ een serenade brengen. Tot laat in den nacht heeft het feest geduurd. Zelden zal een „zoon van Boskoop“ zóó gehuldigd zijn. De ontelbare vrienden, die Ottolander in Indië telt, zijn nu ook vrienden van Boskoop geworden...

Leden van „Oost en West“

„Daer can voor de Indien iets groots worden verrigt“, wanneer gij allen, in eenigerlei vorm, Uwe medewerking verleent tot het welslagen der a.s. tentoonstelling te Arnhem.

Het bestuur der afdeeling Arnhem verdient Uwen steun ten volle, mede omdat zijn lofwaardig streven de gansche Vereeniging ten goede moet komen!

Volkenkunde van Ned.-Indië.

Beknopt Handboek der Volkenkunde van Nederlandsch-Indië, door B. Alkema, Lector aan de Rijksuniversiteit te Utrecht en T. J. Bezemer, Hoogleraar te Wageningen en Utrecht. — Haarlem, H. D. Tjeenk Willink en Zoon, 1927.

(Slot).

Het hoofdstuk over den Islám is in 5 afdeelingen gesplitst, namelijk: 1. De vestiging van den Islám in Ned.-Indië. 2. De ontwikkeling van het stelsel van den Islám. 3. De inhoud van het stelsel. 4. Het Mohammedaansche godsdienstonderwijs. 5. De invloed van den Islám in Ned.-Indië.

Deze indeeling is eenigszins eigenaardig; kop en staart handelen over den Mohammedaanschen godsdienst met betrekking tot Ned.-Indië, de middelmoet beschouwt den Islám onafhankelijk van het terrein. In laatzbedoeld gedeelte had, naar mijne meening, aanzienlijk kunnen worden bekomen wellicht had het geheel kunnen worden wegge laten, indien kop en staart voor zooveel noodig gewijzigd waren geworden. De staart bestaat uit gedeelten; bij 4 had achter Moh. godsdienstonderwijs de aanduiding kunnen volgen: in Ned.-Indië.

In dit hoofdstuk komen enkele passages voor welke verbetering behoeven. Op pag. 241 staat: „De weg nu, dien de Islampropaganda nam, lag zich na het gezegde gemakkelijk bepalen. Hij was dezelfde als die van den handel. En dus ging hij van Malaka eerst op Palembang, van deze plaats naar Tandjoeng Poera, Oostkust van Sumatra, dat van uit Palembang werd geislamiseerd; eveneens van Palembang naar Java en van Java naar de Molukken“

De handelsweg, langs welken ook de Islám naar Java kwam, liep van Malaka via Palembang en Tandjoeng Poera naar Toeban en Gresik op Java. Maar het was niet Tandjoeng Poera aan Sumatra, Oostkust benoorden Medan, doch Tandjoeng Poera, hoofdplaats van het rijkje Matan, aan de Westzijde van Borneo. Deze plaats was eveneens Palembang slechts een station op den weg; duurzame vestiging van Moorsche kooplieden kwam er niet voor. Palembang is niet geislamiseerd van Malaka. Haroe, aan de Oostkust van Sumatra, waar nu Langkat met hoofdplaats Tandjoeng Poera gelegen, kwam wellicht reeds heel vroeg in aanraking met den Islám; zie het 7e verhaal van de Sedjarah Melajoe.

Pag. 242 vermeldt: „De Inlandsche legenden noemen Malik Ibrahim den eersten Islamprediker op Oost-Java. Zij spreken van hem als Radèn Rahmat die door den koning van Madjapahit vriendelijk werd ontvangen.“

Malik Ibrahim stierf blijkens de steenen advertentie van zijn dood, gelijk Prof. Snouck Hurgronjens zulk een ouden grafsteen noemde, in 1411. Radèn Rahmat komt ongeveer een halve eeuw na hem. Van Malik Ibrahim is bijna niets bekend. Radèn Rahmat was de zoon van een zuster der gemalin van Kartawidjaja van Madjapahit, de Ratoe Poeteri Tjampa, die in 1448 naar Moslimsche wijze werd begraven. De vader van Radèn Rahmat, die in Tjampa den Islám predikte, zond zijn zoon naar oom en tante op Java. Kartawidjaja ontving het welwillend en, hoewel hij zich niet liet bekeeren, schonk hij toch zijn neef het bestuur over een aantal gezinnen te Ampel, met verlof daar den Islám te prediken. Aldus werd Radèn Rahmat Soemba Ngampel. Hij huwde een dochter van den bestuurder van Toeban en moet overleden zijn omstreeks 1470. Ampel werd de leerschool voor de hoofden en leiders van de nieuwe beweging. Zie Dr. B. J. Schrieke's proefschrift, Het boek van Bonang.

Bladzijde 268 geeft als vertaling van het eerste „woord“ der Mohammedaansche geloofsbelijdenis: „er is maar één God“; beter is: Er is geen god dan (of buiten, of anders dan) Allah.

Op pag. 281 is het boek een slag ten achter met betrekking tot de goeroe-ordonnantie. De nieuw van 1925 trad voor Java en Madoera met uitzondering van de Vorstenlanden in werking op 1 Juli van genoemd jaar en voor verschillende gedeelten van de buitengewesten op 1 Januari 1927; zij eischen niet meer de voorafgaande aanvraag om vergoeding tot het geven van Mohammedaansche godsdienstonderwijs, zooals haar voorgangster deed.

Pag. 285 zegt omtrent den Moslimschen Indonésier: „huwt hij, hij doet het naar Mohammedaanschen ritus; sterft hij, hij wordt begraven op Mohammedaansche wijze en indien hij iets nalaat, wordt

Het meest gesorteerd Magazijn van Lingerieën, Modeartikelen, Tricotage enz.
in „DUINOORD” is Magazijn „DE ZONEGRENS”
 FREDERIK HENDRIKLAAN 99 :: DEN HAAG
 Uitsluitend 1ste kwaliteit, scherp concurrerende prijzen
 FILIALEN: Thomsonplein 26c, Den Haag - Pansierstraat 48, Scheveningen

ARNHEM
HOTEL BELLEVUE (Nieuw)

ARNHEM :: TELEFOON 1281
 Gelegen over het Park ZIJPENDAAL en Sonsbeek
 (TENTOONSTELLING). Kamers met volledig Pension
 Restaurant van 5-7 uur.
CONSTANT MEIJER.

VOOR BILLIJKEN PRIJS TE KOOP
 TE VELD (Straatweg)

Een mooie ruime Villa als bovenstaande photo, gelegen dicht bij bosch en tram. Bevat: beneden: vestibule met breede gang, ruime suite met groote serre, eetkamer met ver uitzicht, twee keukens, etc.; boven: 5 kamers, waarvan twee met groot balkon, badkamer, verder zolder over het heele huis met één groote en twee kleinere kamers; rondom tuin. Desgew. direct te aanvaarden. Brieven onder No. 5568 aan het Bureau van dit blad.

A.I.C.

- De A.I.C. belast zich met de uitvoering van elektrische sterk- en zwakstroominstallatiën.
- De A.I.C. zorgt voor complete sanitaire inrichtingen en warmwatervoorzieningen.
- De A.I.C. heeft een ruime sortering elektrische-, gas- en sanitaire artikelen.
- De A.I.C. geeft gratis deskundige adviezen en maakt plannen en begrotingen kosteloos.
- De A.I.C. is het beste, meest vertrouwde en goedkoopste adres.

Wendt U daarom tot de **N.V. Algem. Installatie Compagnie**
 Koningstraat 48 - Arnhem - Tel. 404
 Aanbevolen adres door vele Indische families.

Manège J. v. d. EIJDEN
 ARNHEM
RIJPAARDEN TE HUUR
 per uur f 3.—, abonnement 20 lessen f 55.—
 Handel in LUXE-, RIJ- en RIJTUIGPAARDEN

daansche meisje onderwijs begeerd, maar men mag niet zeggen, dat dit voortvloeit uit het wezen van den Islam als zoodanig. Het moet daar veel meer aan van buitenaf werkende invloeden worden toegeschreven.

Staat het wel vast, dat het hoe langer zoo meer begeerde onderwijs voor meisjes in onze Westersche maatschappij is voortgevloeid uit het eigen innerlijk van het Christendom? Zijn daarop geen invloeden werkzaam geweest, die buiten den godsdienst staan?

De Zending heeft ontegenzeggelijk heel veel goeds tot stand gebracht, veel meer dan door tal van merschen, die met haar werken weinig bekend zijn maar er toch een oordeel over hebben, wordt vermoed. Waarschijnlijk zullen er ook schaduwkanten zijn; maar het is begrijpelijk dat de auteur van het hier besproken hoofdstuk zijn best heeft gedaan om de lichtzijden naar voren te brengen. In zijn ijver daartoe is hij m.i. soms wat ver gegaan; is het nu werkelijk een vermeldenswaard voordeel van de Zondagheiliging, dat men zijn Zondagsche „gewaad” niet kan beleenen, omdat het elke week noodig is?, pag. 326.

Er is een grens aan de plaatsruimte, welke dit weekblad beschikbaar kan stellen voor de bespreking van een nieuw boek, hoe belangrijk het ook moge zijn, en denkkelijk ook aan het geduld mijner lezers. Ik ga dus de overige hoofdstukken stilzwijgend voorbij, om alleen nog even te toeven bij de beschrijving van de *wajang*, voorkomende in Hoofdstuk X.

Op pag. 447 herinneren de schrijvers aan de opmerking van Dr. Hazen omtrent de beteekenis van de vele namen, welke de held van de *wajang gedog* draagt, en de in verband daarmee door dezen geleerde gestelde vraag: moet men hier denken aan totemisme? Op die herinnering laten zij de mededeeling volgen, dat Dr. Rassers in een scherpzinnig beloop heeft trachten duidelijk te maken, dat deze vraag bevestigend moet worden beantwoord en dat het Javaansche tooneel teruggaat op een totemistischen tijd op Java. De auteurs teekenen in een noot aan: „Het is hier niet de plaats, de argumenten voor zijn zienswijze op te nemen...” Dat moge zoo zijn; maar het was hier, dunkt mij, toch wel de plaats geweest om den lezers nog enkele bijzonderheden omtrent de *wajang* mede te deelen, waarvan de beteekenis door Dr. Rassers in een nieuw licht is gesteld. Ik denk in het bijzonder aan de vergelijking van den lichtkring op het scherm met de volle maan; aan de betrekking van rechter- en linkerpoppen tot de maanphasen; aan de vergelijking van de ruimte, waar *dalang* en mannen zijn gezeten, met het sacrale mannenhuis. Zulke vondsten hadden mijns inziens in het boek mogen worden opgenomen, ook al zouden de auteurs het er in geen deele mede eens zijn; dat hadden zij desgewenscht kunnen vermelden.

Nu ik eindelijk tot besluit wil trachten mijn oordeel over het boek in enkele woorden samen te vatten, vestig ik er nog eens de aandacht op, dat het een en ander inhoudt, waaromtrent groot verschil van meening bestaat en wellicht immer zal blijven bestaan; de aanhangers van verschillende richtingen, welke ten deze vallen te onderscheiden, zullen elkander slechts heel zelden tot andere gedachten kunnen brengen. Over den inhoud van de hier bedoelde gedeelten van het boek spreek ik geen oordeel uit en bepaal ik mij tot de verklaring, dat mijn meening een andere is dan die der schrijvers.

Wat het overige, verreweg grootste gedeelte van het boek betreft, men late zich niet van de wijs brengen door de aanwijzing in de voorafgaande regelen van eenige vlekjes. Die aanwijzing was noodig, omdat een ernstig boek recht heeft op een ernstige bespreking. De redactie van dit weekblad, die mij verzocht om het boek der Heeren Alkema en Bezemer aan te kondigen, en ook de schrijvers zelf, zouden zich over mij kunnen beklagen, indien ik mij er met een Jantje-van-Leiden had afgemaakt. Er komen enkele fouten in hun werk voor, die vermeden hadden kunnen worden, en bij een eventueelen herdruk ook zeker vermeden zullen worden; doch zij beteekenen weinig vergeleken bij het vele goeds, dat er tegenover staat, en dat een aanwinst genoemd kan worden voor de studie van de Volkenkunde van Nederlandsch-Indië van hen, wie de auteurs hun boek bestemden.

Januari 1928 C. SPAT.

wordt naar Islamitisch erfrecht verdeeld.” Het slot is niet juist; boedelyverdeling naar de regelen der Moslimsche wet is in den Indischen Archipel veel meer uitzondering dan regel.

Op bladz. 287 worden Moslimsche leerboekjes, bekend onder den naam *Soeloek*, welk woord in het Arabisch wordt gebruikt in den zin van „het gaan op den weg”, mystiek in het algemeen, maar in den Archipel ook voorkomt in allerlei andere beteekenissen, bijv. als benaming van sommige inwijdingsceremoniën, aangeduid als „soeloeh”, waarachter tusschen haakjes de toelichting „fakkel”. Men zie voor *soeloek* het proefschrift van Dr. H. Kraemer, Een Javaansche primbon uit de zestiende eeuw.

Bladzijde 299 geeft eenige inlichtingen omtrent de bekende vereeniging Moehammadijah. Aan het slot staat dat zij aansluiting zoekt bij andere vereenigingen, Inlandsche en buitenlandsche, daarbij wijzende op de eenheid van den Islam. „Die eenheid acht zij gepersonifieerd in den Chalif al Islam te Stamboel.” Dat zal wel, al sedert eenige jaren, niet meer zoo zijn!

In November 1922 heeft het Nationale Bewind te Angora den laatsten Sultan-Kalief te Konstantinopel, Mehmed VI, als sultan afgezet en als kalief ontheven. Nog in dezelfde maand riep het Abdoe'l-Medjid ibn Abdoe'l-Aziz, oomzegger van Mehmed VI, tot kalief uit. Niet lang heeft deze zich in zijn nieuwe waardigheid mogen verheugen; in Maart 1924 ontving hij den last om vrijwel op staanden voet met zijn geheele familie het land te verlaten; Angora had het kalifaat afgeschaff. Sedert dien is er geen kalief meer, te Stamboel noch ergens anders. Wel dacht de toenmalige Koning van den Hidjaz, dat zich voor hem een goede kans voordeed en hier en daar werd hij ook werkelijk tot kalief uitgeroepen; maar Abdoe'l-Aziz as-Saoud uit het hoogland joeg hem weg en veroverde zijn rijk. De Moslims zijn kaliefloos en zullen het nog wel een tijdje blijven; de gehouden kalifaats-congressen te Cairo en Mekka, aan welke ook vertegenwoordigers van de Moslims uit Ned.-Indië hebben deelgenomen, hebben de quaestie van het kalifaat geen stap naer tot haar oplossing gebracht.

Waarom heet het, gelijk op pag. 300 staat te lezen, dat de juist genoemde vereeniging werkdag optreedt „tegenover den arbeid der Christelijke Zending”, als zij zich wijdt aan ziekenbehandeling en armenzorg? Is het juist, dat die beide goede werken „tot nu toe door de Zending alleen verricht” werden? De cursivering van *alleen* is van mij.

Er komen meer zaken voor in dit hoofdstuk, welke aanleiding geven tot vragen in den trant van de hier gestelde en tot de algemeene opmerking, dat een handboek voor volkenkunde eigenlijk geen geschikte plaats is voor een soort polemiek in zake den godsdienst.

Het volgend hoofdstuk handelt over de beteekenis van den Christelijken godsdienst voor de Indonesiërs. Waar in dit hoofdstuk sprake is van de Zending, en dat is op heel veel plaatsen het geval, blijkt een paar malen, dat de Roomsche Katholieke Missie mede inbegrepen is, zij het soms door tegenstelling, als bijv. op pag. 304: „De nieuwste Zending, inzonderheid de Protestantsche...” Maar er wordt in de 34 bladzijden, welke dit hoofdstuk beslaat, toch bitter weinig over de Missie gezegd en het woord Missie komt er niet in voor.

Op pag. 311 wordt medegedeeld, dat bij bepaalde volken nog veel van de magische beteekenis van doop en avondmaal is blijven hangen, maar dat toch de doop een teeken is geworden, waarvoor de booze machten een afschrik hebben, en het avondmaal de absolutie van zonden. Op deze mededeeling volgt de Raadgeving om te zorgen „zoo laat mogelijk het Avondmaal nog eens te gebruiken, want elke deelname aan deze plechtigheid maakt, dat de zondesschuld is vereffend”. Waarom moeten de zondige menschen *zoo lang mogelijk* op de vereffening van hun zondesschuld wachten?

Het door de Zending aan tot het Christendom overgegangene Inlanders gegeven verbod om hun kinderen te laten besnijden, wordt op pag. 324 op meer dan een grond verdedigd. Daarbij is met de inleiding „trouwens” ook aangevoerd, dat de oude Koempeni er al met plakaten en bedreiging met geldboete tegen te keer ging. Dit beroep op de Compagnie had m.i. beter achterwege gelaten kunnen worden.

Op dezelfde pagina (324) kan men lezen: „Wel wordt ook hoe langer zoo meer voor het Mohammed-

HOTEL - RUBRIEK

's-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde“,
Bankapl. 2, Den Haag, Tel.
54148. Centr. verw. Warm-
& koud water op de logeerk.

Hotel Rest. „DUINOORD“
Sweelinckplein
Spec. bezocht d. Ind. Fam.
5020 OOSTERWIJK & V. D. LEUR

Hotel „Promenade“, Oude
Schev. weg 21, Tel. 50454
Prachtige ligging.
Matige prijzen. 5085

Neem 'n
GAZELLE

Wij leveren ook op termijnbetaling

Wij belasten ons met de verzending naar Indië

Je voelt niet
dat je rijdt

PRIJZEN VANAF **F 72.-**

GAZELLE-RIJWELMAGAZIJN M. A. KUIPER
voorheen VROLIJK

ZOUTMANSTR. 10a DEN HAAG TEL. 34725
AANBEVOLEN ADRES VAN „OOST EN WEST“

Het Waschapparaat
„LIESE“

werkt met zuig- en pers-
lucht en is gemakkelijk
te hanteeren; iedere
wasch in 5 min. schoon,
zonder borstel of wasch-
bord; vervangt de ma-
chine; het voordeelgste
voor de Tropen; geen
slijtage en geen repara-
tie. Wordt geleverd door

Deutsch-Holländischer
Export 5477

Inh. A. FRIELING
— DEN HAAG —
Schalkburgerstraat 381

AMERICAN HOTEL - AMSTERDAM

Hotel en Café-Restaurant le Rang. 5007

Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.

Tel. Interc. 4737 Code 5th Edition A. B. C.

WIJNHANDEL „DE KROON“

Z.-BUITENSINGEL 288 WEIMARSTR. 198-204
Tel. 30075 DEN HAAG Tel. 34223

PRIMA OUDE GENEVER

per Liter f 3.75 5531

HOTEL „DE TWEE STEDEN“ RESTAURANT „DE TWEE STEDEN“

Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage

FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET
CENTRUM DER STAD

SPECIALE TARIEVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF
KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD

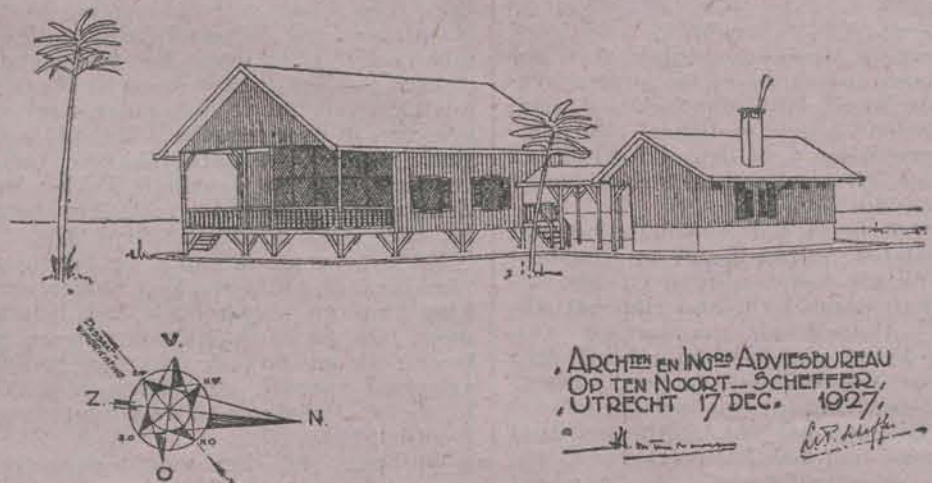
THE DANSANT - DINER CONCERT
ROEMEENSCH ORKEST 5251

UITSTEKENDE KEUKEN
GERENOMMEERDE WIJNKELDER

Emigratie naar Suriname door Dr. TH. LENS.¹⁾

Zorg voor de hygiëne is het geheim dat de tro-
pen voor blanke kolonisatie ontsluit.
Waar in schaars bevolkte tropenlanden hygië-
nische maatregelen worden toegepast, krijgt ons
ras vasten voet.

Ontwerp voor een tropische landbouwerswoning met bijbouw

ARCHITECT EN INGENIEUR ADVIESBUREAU
OP TEN NOORT - SCHEFFER
UTRECHT 17 DEC. 1927

Onder deze maatregelen neemt de woningzorg de
voornaamste plaats in.
De woning van den kolonist moet:
Ie. Tegen warmte beschermen en geriefelijk zijn.
Ile. Waarborgen geven tegen besmetting met
tropische ziekten.
Aan sub Ie is te voldoen:
1e. door constructie van het dak;
2e. door de meest gunstige ligging van de lengte-
as van het huis in de roos van het kompas;
3e. door goede ventilatie, partij trekkende van
de richting van den heerschenden wind in ruime
vertrekken.
Aan sub Ile is te voldoen:

het is uit hygiënisch oogpunt beter de ruimte onder
het huis niet als verblijfplaats te doen dienen.
Het huis zelf biedt voldoende koele ruimte.
De vloer van het huis, die op de neuten rust, be-
hoort dicht te zijn. Is gewapend beton te kostbaar,
dan is het van belang den vloer te breekruwen als
een scheepsdek. In de retsen die anders door het
werken van het hout ontstaan, nestelen spoedig
insecten, zandvlooien, mieren, kakkerlakken en
kunnen zelfs muskieten daardoor binnendringen.
De woning moet staan op geraseerd terrein, dat

afwatering naar rivier of kanaal (trens) heeft;
terreinen en greppels moeten zoodanig gelegd wor-
den, dat het overvloedig vallende regenwater geen
plassen achterlaten. Greppels van cement verdie-
nen de voorkeur.
De woning worde zoodanig gebouwd, dat de
lengteas van het uitspringende dak in de richting
van den loop der zon ligt. Het meest zal de zon,
die om de ligging van het Noordelijk deel van Sur-
iname tusschen 5—6° N.B. in April en eind August-
tus door het Zenith gaat, worden afgeweerd, indien
men de daklijn een hoek van 5—6° Oost ten Noor-
den naar West ten Zuiden laat maken met de lijn
Oost—West van het kompas.

1e. door kiemdragers van infecties verwijderd te
houden (geïsoleerde ligging der woningen);
2e. door tegen muskieten als overbrengers van
infecties (malaria, filariasis en gele koorts) maat-
regelen te nemen;
3e. door tegen vliegen (overbrengers van typhus
en dysenterie) te velde te trekken;
4e. te letten op goeden afvoer van faecaliën om
infecties met anchylostomen of bilharzia te voor-
komen;
5e. door te zorgen voor goed drink- en badwater
en voor rationeele voeding.
Om aan deze voorwaarden te voldoen heb ik in
overleg met de Ingenieurs Op ten Noort en Scheffer
te Utrecht, het hierbij afgebeelde huis ontworpen
en laat hierover eenige beschouwingen volgen.
Zooals de meeste tropenhuisen staat ook dit huis
op neuten. Voorkeur verdienen die van steen, doch
kunnen op plaatsen waar steen te kostbaar is ook
houten gecreosoteerde neuten dienst doen. Aan-
beveling verdient den bodem onder het huis, dus
tusschen de neuten met een laag cement van 4—5
c.m. dikte te bedekken. Deze cementbodem is ge-
makkelijk te overzien en schoon te houden; de
ruimte onder het huis kan daardoor, al of niet af-
gerasterd, als bergplaats dienen.
De neuten zijn matig hoog genomen (1 meter);

Het dak dat door de in Suriname gefabriceerde
singels bedekt kan zijn, sluit een afgesloten zold-
erruimte af, die naar onderen door de plafonds
begrensd wordt. Op de plafonds ligt dan een lucht-
kussen dat, door het dak heen, door de zon wordt
verwarmd. Het matig verwarmde plafond geeft
zijn warmte af aan de horizontale luchtlagen in de
kamer. Deze warmere lucht wordt echter dadelijk
afgevoerd door met gaas afgesloten ventilatieramen
vlak onder de zoldering aangebracht.
Op de perspectiefteekening zijn deze ramen voor
de keuken zichtbaar; in het huis zijn deze steeds
tegenover (niet boven) de ramen aangebracht.
Door de bries van den Noordostpassaat, die in
Suriname geregeld een sterkte van 5—7 m. p. sec
heeft, staat het huis door zijn ligging ten opzichte
van den zonneloop tevens gunstig voor ventilatie.
De voorgalerij is vóór de huiskamer met gaas
afgeschoten. De ingang slechts door een gaasluik
te bereiken. De Oostkant van de huiskamer
heeft twee ramen door gaas afgesloten. Deze kamer
is ruim genomen en goed geventileerd. 's Avonds
kan het gezin zich in de voorgalerij, die geheel op
de windzijde ligt, voor muskieten veilig, verpoezen.
Twee ruime slaapkamers aan de Zuidzijde kunnen
desnoods door schotten onderverdeeld worden.
Deze kamers, die door het ver uitspringende dak
en de ruime galerijen tegen directe bestraling be-
schermd zijn, zullen bij de snel afkoelende nach-

¹⁾ Vervolg van het artikel van 5 Jan. l.l. in dit blad.

Bloemenmagazijn D. MAARSCHALK
 VALERIUSSTRAAT 113 - DEN HAAG
 TELEFOON 34850 GIRÓ 98670

Moderne Bloemwerken
Grafkransen

OPTICIEN - C. A. VAN MONSJOU
 VALKENBOSCHPLEIN 19 - TEL. 32167 - DEN HAAG

I BESCHERMT UW OOGEN MET
ZEISS-PUNKTALGLAZEN

**NEDERLANDSCHE
 HANDEL-MAATSCHAPPIJ
 AMSTERDAM**

Gestort Kapitaal 1 80.000.000.—
 Statutaire Reserve 40.000.000.—

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.
 Vestingen in Nederlandsch-Indië,
 Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Trans-
 ferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schrif-
 telijke en Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven.
 — Deposito's. — Rekeningen-Courant — Aan- en Ver-
 koop van Effecten. — Administratie van Vermogens. —
 Open en Gesloten Bewaarneming.

SAFE-DEPOSIT — KOFFERKLUIS
 Inrichting tot het plaatsen van brandkasten. Speciale
 gelegenheid tot het huren van afzonderlijke kluisen
 voor groote administraties.

P. J. VAN DEN BERG & Co.

COMMISSIONNAIRS IN EFFECTEN
 Anna-Pauwlownastr. 87 - Den Haag - Tel. 12625
 OUD-MAKELAARS TE SOERABAYA

ALLE BANKZAKEN

DOOR LANGJARIG VERBLIJF IN INDIË EN
 SPECIALE CONNECTIES ZIJN WIJ IN STAAT
 INLICHTINGEN EN VOORLICHTING TE GEVEN
 IN INDISCHE CULTURES EN ZAKEN.

RADIOKOERSEN VAN 1.30 TOT 3 UUR
 worden ook op telefon. aanvraag gaarne verstrekt.
 5-04

DE BAS & Co., Bankiers
 HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

Belasten zich met alle Bankzaken
Safe-Inrichting

DE N.V. BEGRAFENIS-ONDERNEMING
„SIMPLICITAS”
 VAN W. JINNEMÉE & ZONEN TE 'S-GRAVENHAGE
 IS ONMIDDELIJK IN HET BINNEN-EN
 BUITENLAND TE ONTBIEDEN VOOR REGELING
 VAN EEN TRANSPORT, BEGRAFENIS OF CREMATIE

KANTOREN: DENNEWEG 71-73
 GARAGES, KISTENMAKERIJ EN DRUKKERIJ: HOOIKADE 43-57
 TELEFOON: 11314 EN 12890

JAN MESKER & Co.
 PRINS HENDRIKSTRAAT 44-50
 DEN HAAG

COMPLETE MEUBILEERING

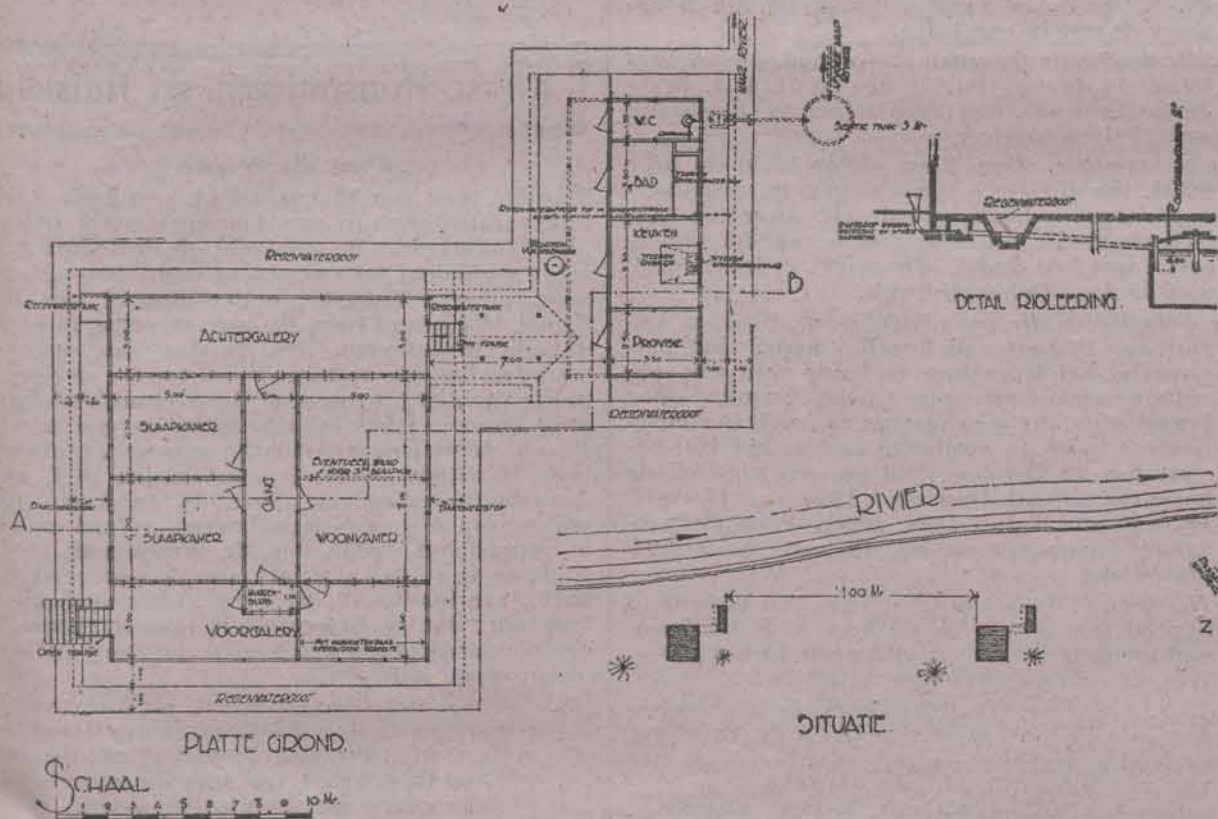
IN MODERNE EN ANTIEKE STIJLEN
 VRAAGT GRATIS ONZE UITGEBR. CATALOGUS
 BILLIJKE PRIJZEN :: BILLIJKE PRIJZEN

Tari Bari

De Sigaret met geprepareerd riet-mondstuk
Verkrijgbaar bij alle goede Winkeliers

ten in Suriname niet warm zijn. De breede gang kan
 dienst doen als bergplaats voor kisten en kasten.
 Keuken, provisiekamer, badkamer en closet zijn
 ondergebracht in een bijgebouwtje. Dit gebouwtje,
 dat niet op neuten staat, heeft een cementen ober-
 en onderbouw van steen. De vloer heeft een lichte

door den afvoer van faecaliën door de septictanks,
 door het verbod van zwemmen of baden in stil-
 staand water of het loopen op bloote voeten buitenshuis.
 Verder zullen aan de kolonisten voor-
 schriften gegeven worden, waarmee zij de in dit
 schrijven genoemde ziekten leeren voorkomen.

helling, zoodat water voor reiniging gemakkelijk
 naar buiten te schrobben is, vanwaar het door een
 greppel wordt afgevoerd. Een vuilnisemmer met
 goed sluitend deksel is bij de keuken geplaatst. De
 afval wordt geregeld opgeruimd en verbrand.

Het privaat mond door een riool met stank-
 afsluiter uit in een septictank, welks overloop
 naar rivier of trems geleid wordt. De watervoorzie-
 ning van regenwater van het dak laat waarschijn-
 lijk het inrichten van het waterverkwistende W. C.
 niet toe. Het gebruikte badwater wordt echter door
 het riool van het privaat geleid, zoodat dit voldoende
 doorgespoeld wordt.

Afgetoten regenwatertanks zijn onder het huis
 en in de badkamer aangebracht en zijn, zoodat de
 praktijk in Suriname geleerd heeft, voldoende voor
 de watervoorziening. In de keuken wordt een
 pompje aangebracht, ter voorziening van haar wa-
 terbehoefte uit de tank in de badkamer.

Behalve de stookgelegenheid, waarop in Suriname
 hout of houtskool gebruikt wordt, is in de keuken
 een oven aangebracht voor het bakken van brood.

Ter voorkoming van muskietenplaag wordt
 streng gelet op de broedgelegenheid. De tanks
 worden afgetapt door kraan of pomp, terwijl kop-
 pergas rond de aanvoerpip belet dat muskieten
 gelegenheid hebben langs dien weg het water te
 naderen.

Het terrein rondom de woningen wordt gera-
 seerd en oneffenheden in het terrein gelijk gemaakt.
 Bilharzia en anchylostomiasis worden voorkomen

Wordt een nederzetting in een onbewoond dis-
 trict gevestigd, b.v. in het Westelijk deel der kolonie,
 dan loopt de gezondheid der kolonisten nog
 minder gevaar. De besmetting moet van mensch
 op mensch overgaan. De Europeaan brengt de ge-
 noemde ziekten niet uit zijn land mee.

Bij de hier in het kort beschreven hygiënische
 voorzorgen zal Suriname met zijn mild tropen-
 klimaat en vruchtbaren bodem, waar geen stormen,
 bandjirs of vulkanen den oogst bedreigen, voor den
 Hollandschen landbouwer een ideëel emigratiegebied
 zijn. Zijn werk zal er aangename en gezonder zijn
 dan in ons bar en wisselend klimaat, zijn oogst rijker.

Is het dan niet kortzichtig zulk een land te
 willen bevolken met Javanen!

Dat men er om bestaande bedrijven gaande te
 houden, Javanen importeert, kan ik verontschul-
 digen; dat men dit echter doet voor nieuwe onder-
 nemingen en zelfs voor zulke die met buitenlandsch
 kapitaal werken, vind ik onverantwoordelijk te-
 genover de toekomst van Suriname en tegenover
 die van ons eigen volk.

In zijn „West of the Pacific” ons beleid en het
 kleurlingvraagstuk op Java besprekende, roept
 Huntington uit: „Wat helpt het een volk indien
 het, bij het winnen van voordeel met het planten
 van suikerriet, zijn ziel verliest!”

We zijn mooi op weg de voorbeelden van durf
 in koloniaal beleid van ons voorgelacht oneer aan
 te doen.

binnenland. Het gouvernement neemt maat-
 regelen door oprichting van radio-stations voor
 snelle berichtgeving, enz.

Hulde aan de nagedachtenis van den heer J. T. Cremer.
 Aneta seinde d.d. Medan 28 Jan. dat
 aldaar onder groote belangstelling een stand-
 beeld werd onthuld voor den heer Cremer.

**Berichten uit Padang. Doodvonnis, Verzet, Aard-
 schokken.** Padang, 25 Jan. (Aneta).¹⁾ De Land-
 raad te Soeliki heeft Loewi wegens moord op
 de echtgenoot van het negarihoofd te Padang-
 Djapang ter dood veroordeeld. — 28 Jan. In
 het Padang Pandjangsche en het Tanahda-
 tarsche zijn verscheidene personen gearres-
 teerd in verband met plannen tot het plegen
 van verzet. — 27 Jan. Hedenmorgen om half
 vijf zijn hier twee flinke aardchokken gevoeld.

¹⁾ De tekst der Aneta-telegrammen is ontleend aan de
 „N. Rott. Ct.”.

Van Week tot Week.

Maandag 23 tot Maandag 30 Januari.

Afkoop particulier land. Op 21 Dec. j.l. werd voor
 een afkoopsom van ruim 1 miljoen gulden tot
 Landsdomein teruggebracht het particuliere
 land Kemiri, nabij Balaradja in het Regent-
 schap Batavia gelegen.

De uitbarsting van den Krakatau. Nog steeds seint
 Aneta telegrammen over de uitbarstingen van
 den vulkaan Krakatau op het eiland van dien
 naam, gelegen in Straat Soenda, bezuiden Su-
 matra en bewesten Java. De bevolking aan de
 kustplaatsen, beducht voor een herhaling van
 de ramp in 1883, waarbij door een vloedgolf
 duizenden personen het leven lieten en vele
 kampongs verzwolgen werden, vlucht naar het

HAARLEM

N.V. v. BASTEN's Woninginrichting

WAGENWEG 102 :: HAARLEM
t.o. de Hazepaterslaan, Tel. 11159

Complete installatiën worden tevoren volledig begroot en opgegeven.

Al onze Meubelen, Tapijten, Stoffen, enz., worden onder schriftelijke garantie verkocht. Levering geschiedt franco door het geheele land, met eigen auto's.

Alle artikelen in onze Show-rooms zijn geprijsd, zoodat iedere Cliënt zelf de prijzen kan zien.

AANBEVOLEN VOOR OOST EN WEST

Den Leden wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering ten spoedigste hiervan mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den Heer Mr. K. FAUSER, Koedoes, res. Semarang, Java.

HERSTELLINGSOORD „HUIZE MARIA EMALIA DORREPAAL“

gelegen even buiten Voorburg in landelijke omgeving, met grooten tuin en waterpartij. Uiterst geschikt voor repatrieerenden, die, op advies van een geneesheer, eenigen tijd rust behoeven.

BILLIJKE PRIJZEN. VRAAGT PROSPECTUS.

Piano's - Vleugels - Autopiano's - Harmoniums
ook gebouwd voor de Tropen.

— VRAAGT OFFERTE —
G. A. J. VAN KALMTHOUT
BISSCHOP HAMERSTR. 3. Tel. 1562. NIJMEGEN

VERZEKERT UW RIJWIEL

bij de

's-Gravenhaagsche Rijwielverz.-Mij.

Conradkade 56 — Den Haag

Premie 3 pCt. der waarde
(Minimum f 3.—)

Aanbevolen voor Leden van „Oost en West“ en Repatrieerenden - Tel. 34485

HOEDENSALON RIEK BROUWER

VAN BOETZELAARLAAN :: DEN HAAG
(h. BOREELSTRAAT 48)

SPECIAAL HUIS IN FRANSCH EN ENGELSCH
CHAPELLERIE
STEEDS DE LAATSTE GENRES ZIJDEN HOEDEN

Mr. G. N. Bouma. Semarang, 28 Jan. (Aneta). De vice-president bij den Raad van Justitie alhier, mr. G. N. Bouma, heeft met 7 Mei pensioen aangevraagd en verzocht om benoemd te worden tot advocaat bij het Hooggerechtshof.

Mr. Dr. S. Nauta †. Batavia, 27 Jan. (Aneta). Mr. dr. S. Nauta, advocaat-generaal bij het Hooggerechtshof, is overleden.

J. J. B. de Jonge Oudraat †. Blijkens een Aneta-telegr. is de oud-luit. ter zee 2e kl. J. J. B. de Jonge Oudraat, den 26en dezer te Semarang aan cholera overleden.

Diepzee-expeditie. Den 24en dezer hield de heer P. M. van Riel te 's-Gravenhage zijn reeds eerder aangekondigde voordracht over de a.s. Nederlandsche oceanografische expeditie in de zeeën van Ned.-Indië. (Overzicht in het Vaderl. van 25 Jan. Ochtendbl. A.)

Voor jongelieden die naar Indië gaan. Bij Kon. Besluit van 19 Jan. is de Regeling nopens het aangaan bij het leger hier te lande van een vrijwillige verbintenis op korten termijn door jongelieden, die voornemens zijn zich in Nederlandsch-Indië te vestigen, vastgesteld bij besluit van 18 October 1924 en gewijzigd bij de besluiten van 31 December 1925 van 17 April 1926 en van 1 Juli 1927, ingetrokken en vervangen door een in No. 16 van de Nederl. Staatscour.

J. J. Heilbron †. Te Amsterdam is in den ouderdom van 80 jaar overleden de heer J. J. Heilbron, oud-inspecteur van het onderwijs in Suriname. (Zie de rubriek Suriname in dit Nr.)

Dr. A. N. Erkelens. Te Rijswijk is, in den ouderdom van 82 jaar, overleden Dr. A. N. Erkelens, rustend geneesheer en gepensionneerd officier van gezondheid 1e kl. van het O.-I. leger.

K. Wybrands †. Hier te lande is uit Ned.-Indië ontvangen een telegrafisch bericht, meldende het overlijden van den heer K. Wybrands, gep. resident bij het Binnenl. Bestuur.

De mestiezen van Kisar. In het Koloniaal Instituut te Amsterdam houdt op 30 Jan. Prof. Dr. E. Rodenwaldt eene lezing met lichtbeelden over „De mestiezen van Kisar, een studie over erfelijkheid en rassenmenging.“

Prof. J. C. van Eerde schrijft — bij wijze van Inleiding tot de voordracht — in de N.R.Ct. van 28 Jan. (Avondbl. B.) eenige bijzonderheden over deze merkwaardige afstammelingen van Europeanen.

Zeepost-tarief Suriname en Curaçao. Het port der akten en gedrukte stukken in het verkeer met Suriname en Curaçao, per zeepost, is verlaagd tot 1½ cent per 50 gram of gedeelte van 50 gram, met een minimum van 7½ cent voor akten; het port der monsters is in dat verkeer verlaagd tot 2 cent per 50 gram of gedeelte van 50 gram met een minimum van 5 cent per zending. Het port der bij abonnement gefrankeerde nieuwsbladen, welke per zeepost naar Suriname en Curaçao worden verzonden, is verlaagd en gelijk aan het tarief, geldende voor bij abonnement gefrankeerde nieuwsbladen in het binnenlandsch verkeer.

In het verkeer met Ned.-Indië blijven de tarieven voorloepig ongewijzigd.

Tentoonstelling Kunstzaal „Vuvendré“. Van 21 Jan. tot 4 Febr. a.s. wordt in de Kunstzaal „Vuvendré“, Heulstraat, Den Haag, eene tentoonstelling gehouden van Oostersche kunstnijverheid en Negerplastiek, waaraan verbonden eene tentoonstelling van Indische schilderijen door den bekenden Indischen kunstschilder L. Eland.

Univers. examens. Leiden. Taalk. cand. ex. Indologie de hr. R. A. H. Beissel van Gymniek. — Doctoraal ex. Indisch recht M. J. H. Anschütz. Utrecht. Bevorderd tot doctor in de wis- en natuurkunde de heer V. H. van den Bergh, geboren te Djoeja-Karta (Java), op proefschrift „Bijdrage tot de kennis van de biochemie der dysenterie-bacteriën“.

Wageningen. Landbouwhoogeschool. Geslaagd voor het candidaatsexamen Koloniale Landbouw: de heeren E. Biewenga, A. Evers, W. Feekes, H. W. Goslings, F. Derkinderen, Ph. Levert, H. van der Loo, H. W. van der Marel, A. Perk, S. P. Plat, R. Vis, J. J. van Weering.

Noodlottige brand in een steenkolenmijn. Aneta seint d.d. 30 Jan. uit Sawahloento (Sum. West-

C. J. L. VERMEULEN'S VERGROOTINGEN

NAAR OUDE FOTO'S - 1e KLAS UITVOERING
ZEER BILL. PRIJZEN - VELE RELAT. IN INDIE

TOUSSAINTKADE 20 :: DEN HAAG

kust): Een hevige brand is nitgebroken in steenkolenmijn Sawaraso, waarin 59 personen werkzaam waren. 35 hunner zijn gestikt. 24 konden worden gered. De lijken van politie-oppassers, van den mijnopziener Purvis en van drie contractanten zijn reeds gevonden.

Kunst, Kunstnijverh. en Huisvlijt.

„Klank die Wegsterft.“

In het blad van 12 Januari j.l. vestigden wij hier naar aanleiding van een daaraan gewijd artikel „Het Vaderland“, de aandacht op Professor J. Huizinga's pleidooi tot oprichting van een „Museum voor Indische Muziek“, onder directie van Mr. Kunst. Wij gaven toen als onze meening te kennen dat de bestudeering en de daardoor opgewekte waardeering der Indonesische muziek veelmeer moeten leiden tot meerdere beoefening en verspreiding daarvan, dan tot opberging in een museum. Nu wij in de gelegenheid zijn geweest 's professo bedoeld artikel, onder bovenstaanden titel, in Januari-aflevering van „De Gids“ te lezen, willen wij daarop nog eens terugkomen, vooral omdat in aangehaald wordt, hoe Mr. Kunst zelf, reeds 1920, in een „Open Brief“ aan den secretaris van het „Java-Instituut“, de dringende noodzaak van toegende, dat de Indonesische muziek moest worden onderzocht en beschreven, tevens — geheel onzen geest — bepleitte:

„Laat het Gouvernement, eer het te laat wordt, zorgen voor: een goede opleiding van Inlandsche musici, in zuiver Oosterschen stijl. Indië het nog mogelijk is, late men de muziek, voort in haar eigen lijn, zich ontwikkelen.“

Die mogelijkheid is in Djoeja althans gebleken door de oprichting der Javaansche Muziek- en Dansschool-Vereeniging „Krido Bekso Wiromo“, waar opleiding in zuiver Oosterschen stijl plaats heeft onder oppertoezicht van door eigen beoefening geonderlegde prinses van den bloede, die dus alle zins van een en ander op de hoogte zijn te achten. Zou 't nu niet liggen op den weg der Regeering en ook van alle belangstellende Nederlanders, gien en hier, om het streven dezer Vereeniging met raad en daad te steunen?

Zeer zeker zijn wij het volkomen eens met de woorden, die de heer Kunst daarop liet volgen:

„En daarnaast: de beschrijving, het vastleggen van wat was, (natuurlijk toch ook van wat nog is. — Red.), moet zich uitstreken tot alle eilanden, wier muzikale gesteldheid nog in geheel niet is onderzocht.“

Is 't niet alweer een buitenlander, de muzikant Vlaamsche Belg Emiel Hullebroeck, — wiens arbeidige operetten thans ook hier zoo in den smaak vallen — die ten deze het goede voorbeeld geeft, door op zijn reis in den Archipel, over waar hij daartoe gelegenheid vond, de volkszang en wijsjes getrouwelijk te noteeren. Welk een noot is het hem die zoo typisch eenvoudige, maar niet minder aandoenlijk melodieuze liederen uit verschillende eilanden te hooren voordragen, gelijkt hij dat op Maandagavond 23 Januari in de Groote Zaal van „Ons Huis“ deed, voor de leden van Afdeling Rotterdam van „Oost en West“ en „Ned.-Indonesisch Verbond“.

Prof. Huizinga, in zijn Gids-artikel er op wijzend dat verleden jaar verschenen is: „Musical Instruments in Celebes“ van Walter Kaudern, deel III der resultaten van diens expeditie daarheen in 1917-1920, met geldelijken steun van de Zweedsche regeering en verscheidene fondsen daar te lande merkt verder schamper op:

„De belangstelling voor Indonesische cultuurschijf groot genoeg... in Zweden!“

Stellig zou het hoogelijk toe te juichen zijn, dat de heeren Kunst en Brandts Buys, zoo mogelijk hunne, op muzikaal gebied al even begaafde en genooten, in de gelegenheid konden worden gesteld hunne krachten aan dit groote werk te wijden, de resultaten daarvan, naast den arbeid van Krido Bekso Wiromo, en in samenwerking met deze reeds zoo beproefd doeltreffende Javaansche Vereeniging

1) De cursivering is van ons. — Red.

2) Naar wij vernamen is ook „Boeatan“, het beeld volgend van enkele vooraanstaande Djoejanezen, dadelijk reeds als lid toegetreden, tegen een contributie van f 25.— 's jaars. — Red.

DE OUDST GEVESTIGDE A^o 1885 POSTZEGELHANDEL

Fa. C. J. H. ROOTLIEB & Co.
HEERENGRACHT 8
Tel. No. 11333 - Den Haag

Vraag onze nieuwste Pricscourant - Postzegels
Postzegelalbums - Benodigdheden 1927-28

konden worden vastgelegd en dat beide — de praktische en de wetenschappelijke muziek-instelling, dan konden worden ondergebracht in één gebouw, desnoods Museum genoemd, dat echter maar heel eenvoudig behoeft te zijn. Thans behelpt de school zich, voor hare oefeningen, met de daartoe welwillend afgestane *pendopo* van *Pangeran Tedjokoesoema*. Maar ook dit zal niet altijd zoo kunnen blijven, want het aantal leerlingen breidt zich gestadig uit; er komen er, naar wij vernamen, zelfs uit Solo, niettegenstaande daar ook een opleiding is.

Mocht voor het Gouvernement de keuze tusschen Djodja en Solo te moeilijk zijn, dan zou bedoeld „museum”, dan wel „Kunst-instituut”, te Bandoeng kunnen worden geplaatst, waar de thans hier vertoevende, kunstzinnige Regent en Raden Ajoe er zeker veel voor zullen voelen en waar de Regeering reeds een begin heeft gemaakt met de behartiging van de belangen der inlandische kunst, door oprichting aldaar van chemische laboratoria en werkplaatsen ten bate van ceramiek en weven.

Terecht merkt prof. Huizinga op:
„De blaasquinten-theorie van prof. E. H. von Hornostel te Berlijn schijnt er op te duiden, dat de toonschalen van Indonesië stammen uit een stelsel, dat van Centraal-Azië is uitgestraald tot in Midden-Afrika en Zuid-Amerika, dus een geval van verstrekkende cultuur-migratie van de uiterste consequentie.

„Indien werkelijk valt aan te toonen, dat over bijna de geheele wereld de schalen alle uitgaan van denzelfden grondtoon, welke die is van het Chinese bamboe-buisje, welke lengte tevens aan de oud-Chinese metrologie ten grondslag ligt, dan verrijst hier de mogelijkheid van een stuk exacte cultuurhistorie zonder weerga.

„Voor de studie van niet-Europeesche muziek levert ons Indië het rijkste gebied der geheele wereld. Hier is een prachtig veld van samenwerking tusschen Hollander en Javanen, musicoloog, oudheidkundige, linguïst, ethnoloog en historicus.”

Wij zijn het echter niet met dezen Leidschen geleerde eens, als hij beweert, dat alleen de muziek, onder de Indonesische kunsten, in de waardeering der Nederlanders achter is gebleven. De behartiging van de belangen der ginds zeker even hoogstaande kunstnijverheid, in al hare verschillende vertakkingen, heeft evenzeer onder Westersche onverschilligheid en verwaarloozing te leiden. Ook daarvoor is 't, zooals wij reeds zoo dikwijls bepleit hebben, immers de hoogste tijd, dat er in Indië, mede van Regeeringswege, in samenwerking met de inheemschen, het noodige gedaan worde.

Zou nu het een niet met het ander kunnen worden verenigd?
In Indië vooral staan immers alle kunstuitingen ten nauwste met elkander in verband.

Dansavond Raden Mas Jodjana.

„Het Vaderland” schrijft in zijn Kunst-rubriek van Zaterdag-ochtend 28 Januari j.l.:

„Gisteravond heeft de Javaansche danser, *Raden Mas Jodjana* in Diligentia een dansuitvoering van buitengewone schoonheid gegeven, onder de zeer geëigende begeleiding van een gamelanorkest, waarvan de instrumenten welwillend ter beschikking werden gesteld door het Museum Scheurleer.

De avond begon met „*Tani*”, waarin het zaaien, stampen en inzamelen van de rijst wordt uitgebeeld, en waarin men al dadelijk het volkomen beheerschen der bewegingen (zooals b.v. in het stampen van de rijst de fixeering der voetgewrichten), en het schoone vervloeden der standen, kon bewonderen.

Nieuwe waren de maskerdansen, waarvan de maskers door den danser zelf zijn ontworpen en vervaardigd: de geestige vrouwelijke maskerdans, waarin misschien de armen wat te gespierd en de soepele handen wat te forschen waren, bij het fijne vrouwemasker met den starren, verleidelijken glimlach. Verder de krijgdsans van den primitieven strijder, die onder de steeds wilder wordende Gamelanmuziek zich opzweept tot den krijgsroes.

We zagen den legendarischen vogel Musikar in wondere vervoering opzweven en stervend neerzinken, en den schoonen herdersgod Krishna lokken met zijn zoete schalmei.

Na de pauze: Gebed, dat men ternauwernood meer eens dans kan noemen: gelaat, de zeer expressieve handen, de schoone, rustige standen van het lichaam drukken de aanroeping der ziel tot de Godheid uit.

In „*Ardjuna*”, den waarachtigen strijder uit de

WISBRUN & LIFFMANN

VEENESTRAAT 35-37 - Tel. 12503 - DEN HAAG

DAMES MODE ARTIKELEN
ZIJDEN STOFFEN - FLUWEELEN
KANTSTOFFEN - ALLE SOORTEN
GARNEERINGEN, ENZ., ENZ. - BALARTIKELEN

Bhagavad Gita werd zeldzaam expressier uitgebeeld: hoe de strijder door medelijden voor zijn tegenstanders bewogen, zich uit den strijd terugtrekt, om daarna aangespoord en voorgelicht door Krishna, zich weer opnieuw in het krijgsgewoel te storten.

De avond werd besloten met het doen herleven in buitengewoon schoone plastic, van Shiva, den God, die om de menschheid te redden, in den beker der Goden 't gif uit de Melkzee dronk.

Een talrijk publiek. Veel en hartelijk applaus.”

Persoverzicht uit de Ind. Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Moskou en Ned.-Indië.

De *Deli Crt.* (29/12) weet het volgende mede te deelen omtrent de inzichten van Moskou ten opzichte van Ned.-Indië: Het verloop van den Indonesischen opstand van einde 1926 en begin 1927 heeft het ontbreken aangetoond van een ernstige politieke voorbereiding en van een organisatie van deze beweging. Het is karakteristiek, dat de opstand onttekend is onder de leuze van strijd tegen het Nederlandsche imperialisme, zonder dat daaraan eenige leuzen van concreet politiek of economisch aard zijn verbonden, in staat de massa te mobiliseeren en van den opstand het begin van een algemeene staking en van een opstandige hoerenbeweging te maken. De communistische partij heeft hare beste krachten aan het werk gezet, zonder de noodige maatregelen te hebben genomen om zich van de verschillende Gouvernementsinstellingen meester te maken. Welke is de toekomstige taak van de communistische partij in Indonesië? De essentieele taak van de Maleische communisten is het reconstrueeren van de partij als volkomen onafhankelijke organisatie, zelfs ten koste van groote opofferingen. Alle communistische krachten moeten in het werk worden gesteld, om de vakbonden te herstellen en te strijden voor hun wettelijke erkenning. Steunende op de vakbonden, moet de communistische partij een arbeiderspartij van de massa worden. Zich baseerende op een onwettige organisatie, moet de partij gebruik maken van alle wettelijke mogelijkheden (*verkiezingen* enz.) en de grootst mogelijke activiteit ontwikkelen in de nationale organisaties, vooral in de jeugdorganisatie. Het is noodzakelijk een nauw contact tot stand te brengen met de linksche arbeidersbeweging van Australië, Nieuw-Zeeland, Japan, en vooral met de nationaal-revolutionaire en de arbeidersbeweging van China. Terwijl de communistische partij de massa voorbereidt voor een nieuwen aanval tegen het Nederlandsche imperialisme en tot den strijd van de onafhankelijke nationale republiek van Indonesië, moet zij de massa opvoeden en organiseeren tot den strijd voor de oogenblikkelijke eischen: algemeene amnestie voor politieke gevangenen, terugtrekking van het bezettingsleger, vrijheid van vereniging, acht-urige werkdag, afschaffing van het Nederlandsch als officieele taal enz.

Wij vestigen de aandacht op *De Sum. Post* (28/12 „De sovjet in Midden Azië”, *Dr. I. Lewin*; 30/12 „De propaganda van Henr. Roland Holst”, het *Soer. Hbl.* (20/12 „Nieuwe smaad”, een critiek op een plaat in „De Notenkraker” met het onderschrift „De ware zending”, *Zentgraaff*), *De Loc.* (22/12, blz. 12 „Hier en ginds”; blz. 3 „Jantje”, betr. de onverzoenlijke S. I.-leiding en de Eur. pers.) en de *Java-Bode* (27/12 „Hoe ze Indië bindendringen”).

Waarom wij Indië nooit kunnen prijsgeven.

De Loc. (20/12, blz. 20) plaatste een eerste artikel over Indië van *dr. A. R. Zimmerman*. De schrijver schetst daarin de kwade gevolgen van het ontwerp betr. de „*Inlandsche meerderheid*”. Zijn betoog past geheel aan bij de critiek, die reeds in „*De Loc.*” werd uitgeoefend. Op de vraag „*Waarom kunnen wij Indië nooit prijsgeven*” acht *dr. Z.* slechts één antwoord mogelijk. Men behoef niet te vreezen — aldus schr. — dat ooit van Nederlandsche zijde een ander antwoord dan dat ééne zal worden gegeven. Reeds de eerbied voor heel onze *roemrijke historie* dwingt te behouden, wat de vaders verworven en ons nalieten, waarvoor Nederlanders te land en ter zee tot in het jongst verleden streden en hun leven gaven, wat niet alleen met het bloed, maar ook met den harden arbeid van opvolgende geslachten werd opgebouwd.

STAALWAREN - TAFELZILVER - PORTRETLIJSTEN
BLOEMPOTTEN - ROOKTAFELS - KOPERWERK

J. A. SCHLETTE - DEN HAAG

WILLEM DE ZWIJGERLAAN 50
TELEFOON 50888 :: POSTGIRO 43903

SLIJPERIJ - REPARATIE-INRICHTING
EMBALLAGE VOOR VERZENDING VRIJ

De uitvoering der voorschriften

van H.H. Doctoren en
het passen van Brillen
wordt op moderne
wetenschappelijke
wijze toegepast.....

Ergra

VAK-OPTICIEN
Staatsex. Jena 1925
Laan van
Meerdervoort 131a
Tramhalte
WaldeckPyramontkade
DEN HAAG

ZEISS
PUNKTAL

P. VAN DIJL LANGE POTEN 3 - DEN HAAG

ROTTERDAM: N. Blaak 97, K. Hoofdsteeg 6,
Oude Binnenweg 48 :: Hoogstraat 292,

Lederwaren en Reisartikelen
Specialiteit Damestassen

Grootste keuze :: Billijkste prijzen

HUT- en MAILKOFFERS speciaal in
ons Magazijn Rotterdam, Hoogstraat 292

MEUBELN KOOPEN

IS EEN ZAAK VAN VERTROUWEN
DAAROM KOOPEN
ALLE REPATRIEERENDEN BIJ

J. & A. JUNGSLÄGER

CILLIERSSTRAAT 21-23 :: DEN HAAG
GESLOTEN HUIS - BOVEN DE
ELECTRISCHE MEUBELFABRIEK

GROOTE VOORRAAD CONCURREERENDE PRIJZEN

N.V. STUKADOORSBEDRIJF

voorheen

L. PH. BISSCHOPS

SASSENHEIM - TEL. 4507

UITVOERING van alle
STUKADOORSWERKEN
door het geheele land.

Wij maakten o.a. het Stukadoorswerk voor
het Koloniaal Instituut tot volle tevredenheid der Directie.

5474

G. J. R. v. d. GAAG & ZOON
 GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
 DRUGERIJFN :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 5023

SPIEGEL- EN LIJSTENMAKERIJ
WED. W. DRIESSEN
 105 HAARLEMMERSTRAAT 105 - LEIDEN
 (Geen Filialen) 5366

KUNSTHANDEL
 RIJME SORTERING IN:
 SPIEGELS TEGELS FAMILIE- EN
 SCHILDERIJEN GRAVURES PORTRETLIJSTEN
 SCHILDERSTUKK. AQUARELLEN PLATEELWERK
SOLIED ADRES - BILLIJKE PRIJZEN

W. J. M. SIMONIS'
BEDDENMAGAZIJN
 GROENMARKT 34
 TEL. 14420 :: DEN HAAG

GROOTSTE KEUZE
LEDIKANTEN - MATRASSEN
DEKENS
 ONZE „PHOENIX“ MATRASSEN (Gedep.)
 OVERTREFFEN ELK ANDER SOORT IN AANGE-
 NAME LIGGING EN SOLIDITEIT. HONDERDEN
 TEVREDENHEIDSBETUIGINGEN TER INZAGE

TOKO BOGOR
 SUEZKADE 122a, b - DEN HAAG - TEL. 33472

VERSCHÉ
INDISCHE VRUCHTEN
SAWO MANILLA'S

HOKSBERGEN
ZOEKT NIET
VRAAGT HET ONS

VILLA'S, HEERENHUIZEN, BOVEN- EN BE-
 NEDENHUIZEN, WINKELHUIZEN, EN PAK-
 HUIZEN, op elken stand en voor elke beurs te
 koop en te huur. Ernstigen reflectanten worden
 zonder eenige verplichting alle inlichtingen
 kosteloos verstrekt, terwijl zij gratis per auto
 worden gehaald en gebracht door het Woningbur.
HOKSBERGEN :: BEZUIDENHOUT 14
 TELEFOON 70343 DEN HAAG

MODES 5020
 Heden ontvangen een nieuwe collectie
VOORJAARSHOEDEN
MAISON DE RUIT-v. d. WAAG
 JUL. v. STOLBERGLAAN 17 - DEN HAAG

tot grootheid kwam, en onze gansche positie in de wereld bepaalt. *Het behoud van Indië* is voor ons een levensvraag, een vraag van zijn of niet zijn, want zelfs het enkel bestaan van een zoo groote bevolking op ons kleine grondgebied kan als onmogelijk worden beschouwd, indien de inkomsten uit de Kolonie en de door de koloniale bedrijven zoowel in Indië als in Nederland geschapen werkgelegenheid niet als verzekerd zouden gelden. Maar de handhaving van ons gezag in de overzeesche gewesten is niet alleen voor der Nederlanders, maar ook voor de in Indië wonende miljoenen-bevolking, een vitale noodzakelijkheid. Heel de economische ontwikkeling der eilanden is aan Nederland te danken en steunt op Nederland: de verkeerswegen en de verkeersmiddelen, de havens, de ontginningen, de intensieve cultuur, de nijverheid, de bewonderenswaardige opvoering van het productievermogen, dat alles staat en valt met onze aanwezigheid. En dus ook de mogelijkheid voor de gichte bevolking van Java om arbeid en voeding te vinden. Er is nog meer. Nederland is het, dat er onderwijs bracht, dat volksoontwikkeling verspreidde en het levenspeil verhoogde, dat den gezondheidsstoestand voortdurend verbeterde en de sterfte terugbracht. Zou onze hand zich terugtrekken, dan zullen over deze bevolking, die nog dichter op elkander woont dan de onze, de verschrikkingen van den honger komen. Maar ook de verschrikkingen van rechteloosheid, verdrukking en onderlinge geweldpleging, want er is geen sprake van, dat orde en rust en recht zich zullen handhaven, als een krachtig Westersch gezag niet meer het bewind voert. De cijfers van den dood zullen stijgen en die der voortbrenging dalen. De gebieden van Java, de eilanden van het Rijk van Insulinde zullen uit elkaar vallen, want het begrip Indonesië, waarover men thans spreekt als ware het een aardrijkskundige, nationale eenheid, of een eenheid van ras, wordt alleen saamgehouden doordien het onder één Nederlandsch bestuur staat. Dat is de eenige band, die aan een oneindige verscheidenheid van naties en rassen hun saamhoorigheid schenkt. Verbreek dien band en gij zult van dezelfde verdeeldheid, denzelfden onderlingen strijd, ja denzelfden chaos getuige zijn, als gij elders, waar groote rijken uiteenvielen, hebt kunnen aanschouwen. De vraag, die door den thans in Indië geschapen toestand wederom verscherpt is, behoorde dan ook in het geheel geen vraag te zijn: *na niet en nimmer.*

Wij verwijzen naar *De Loc.* (20/12 „De Inlandsche meerderheid aangenomen“; 21/12 „Het eerste bedrijf“; blz. 33 „I. E. V.“; 24/12 „De herziene staatsinrichting in Britsch-Indië“), het *Bat. Nwsbl.* (24/12, 5de bl. „De Br. Indische herzieningscommissie“), de *Java-Bode* (22/12 „Regering en Pers“; 24/12 „Minister en Landvoogd“), het *Soer. Hbl.* (17/12, 2de bl. „Het fascisme“; 22/12 „Politiek in het leger“), de *Deli Crt.* (30/12 „De Inl. meerderheid“) en *De Sum. Post* (31/12 „Wat gaat en komt“).

Japansche concurrentie. Zweden en Indië.
 De Nederlandsche textielindustrie heeft zwaar te kampen met de Japansche concurrentie (*De Loc.* 21/12). De industrie is in Japan buitengewoon goed georganiseerd. Het zijn bijna alle naamlooze vennootschappen; de fabrieken zijn van zeer moderne machines voorzien en wel van Engelsch fabrikaat; dezelfde die men in Nederland heeft. De sociale toestanden zijn er echter zeer slecht. Er is veel kinderarbeid en vele arbeiders, mannen, vrouwen en kinderen, wonen bij elkaar in groote woonhuizen, waar de hygiëne vrijwel alles te wenschen overlaat. De fabrieken werken er met twee ploegen gemiddeld 22 uur per dag. Van alles wordt een maandelijksche statistiek opgemaakt, niet alleen van de productie en van den heelen uitvoer, maar ook van de resultaten en van den uitvoer naar de verschillende landen afzonderlijk. Dit uitgebreid systeem van publicatie, treft men nergens anders aan. Natuurlijk zijn de productiekosten in Japan, als gevolg der genoemde omstandigheden veel lager dan in Nederland. Als Japan zeker soort goed gaat maken, kan Nederland met de productie daarvan wel ophouden. Speciaal betreft dat de ongebleekte goederen. Nederland heeft den minderen uitvoer naar *Ned.-Indië* en *China* moeten compenseeren door een grooteren uitvoer naar andere landen. Een zeer belangrijke factor voor de Nederlandsche textielindustrie is ook geweest de ontwikkeling van *Afrika* na den oorlog. In Senegal, den Congo en in *Oost-Afrika* vindt Nederland tegenwoordig een be-

GARAGE JANSEN
 Rijksstraatweg nabij Viaduct
WASSENAA
 TEL. KIEVIET 562 (Huis)
BENZINE LAADSTATION
REPARATIEWERKPLAATSEN
VERHUUR LUXE AUTO'S
MODERNE TAKELAUTO

langrijk afzetgebied. De Japansche concurrentie op Java zal zeker nog grooter worden, maar Japan en Nederland er niet geheel kunnen wegdrukken. Vooral op het gebied van speciale soorten weefgoederen en wat artikelen met bepaalde dessins beleeft, zullen er altijd dingen zijn, die Japan niet kan maken. De concurrentie tegen de Aziatische landen zal in verschillende opzichten ten langen leste vol te houden zijn, al hangt dit veelal samen met de eischen, die men in Nederland zichzelf stelt. Men kan niet opgestraft de werktijden verkorten en de arbeiders meer laten verdienen. Een gunstige overweging is dat manufacturen overal op aarde gebruikt kunnen worden en vooral in de tropische landen, waar alles katoen is wat men draagt.

De *Java-Bode* (24/12) bericht de aankomst van Java van „*De commissie Nakashima*“. Deze Japansche commissie zal de verschillende gegevens van Ned.-Indië, die het Japansche publiek anders te geseheel samenvatten. Het plan heeft de instemming van den Nederlandschen gezant in Japan, generaal *J. C. Pabst*. Geldbelegging in China en Siberië heeft voor Japan zijn bezwaren. Alleen in Ned.-Indië meent het veilig en met prachtige vooruitzichten zijn kapitaal te kunnen beleggen.

De export vanuit Indië naar Zweden is belangrij toegenomen (*Java-Bode*, 21/12). Zweden interesseert zich vooral voor de betere kwaliteiten koffie, rubber, coprah, vezels en tapioca vinden eveneens af trek in Zweden. In 1913 bedroeg de omzet met Zweden 3 miljoen kronen, in 1925 12 miljoen en in 1926 15 miljoen. De Zweedsche industrieën hebben een belangrijk afzetgebied in Indië gevonden. Wij noemen de van ouds bekende Zweedsche lucifer, papier, elektrische artikelen, kogellagers, machinerieën enz. Verscheidene Zweedsche firma's hebben eigen agentschappen in Indië gevestigd. Ook werden kanonnen aan onze Artillerie geleverd. In Zweden wordt veel propaganda voor Ned.-Indië gemaakt. De Zweedsche consul-generaal te Batavia, de heer *Fevrell*, is het ernst om de betrekkingen op verschillend gebied tusschen Zweden en Ned.-Indië steeds meer te versterken in het belang der beide naties.

Nieuwe Sumatra-lijnen. Nieuwe wegen.
Ir. A. Tom bracht zijn rapport uit over de verkenningsreis door Indragiri, Siak en Sumatra's Westkust (*De Loc.* 19/12, blz. 8). Hoewel de ontwerpbegroting 1929 eerst in Februari zal worden behandeld, keurde de Commissie van Bijstand voor Staatsspoor- en Tramwegen te Bandoeng reeds thans goed, dat op die begroting credieten zullen worden aangevraagd voor de opname en de verbinding in *Midden-Sumatra*, te beginnen door *Pakan Baroe* aan de Siak-rivier en loopende in de eerste plaats via *Kampar* tot *Taloek* met verdere mogelijke doortrekking naar *Moeara Boengo* op *Loeboek Gedang* via *Rantau Ikir*. De opname-werkzaamheden zijn te ramen op f 2000 per K.M. weftotaal f 800.000. Er kan zoo worden gewerkt, dat op de begroting voor 1930 de eerste post kan worden opgebracht voor het gedeelte *Pakan Baroe* tot *Taloek*.

Het *Bat. Nwsbl.* (22/12 „De openlegging van Sumatra“) betoogt dat het algemeen belang met deze spoorwegaanleg niet gediend is. Voor dit gedeelte van Sumatra is een breed opgezet wegennet noodzakelijk. De kosten besteed aan goede auto-wegen brengen t.g.t. vanzelf wel hun rente op. Men treft in het land vele belangrijke rivieren aan, goed bevaarbaar tot ver bovenstrooms en alle naar de Oostkust uitmondende. Er wordt daarop reeds een drukke binnenscheepvaart onderhouden.

De *Deli Crt.* (27/12) vertelt van „De automobiltentoonstelling te *Brastagi*“; het *Soer. Hbl.* (19/12 „Het geduldige landsgeld“, Z.) deelt e. e. a. mede van de A.D.S.S., den autodiënst der Staatsspoorwegen in Zuid- en Midden-Sumatra. De particuliere autodiënsten hebben er zich zóó sterk uitgebreid dat het geheele land er uitstekend door wordt bediend.

De nieuwe verbindingsweg van *Fort de Kock* naar *Priaman* is geopend, zoodat thans een dubbele verbinding bestaat tusschen de Bovenlanden en de Benedenlanden (*De Loc.* 19/12). Binnen afzienbaren tijd zal 't mogelijk zijn van uit *Pandeglang (Bantam)* over een afstand van 100 K.M. het onbekende Zuiderstrand van Bantam bereiken. De weg van *Kerta* naar de vlakte van *Melamping* zal door een zoo goed als onbekend gebied

gaan, voor een groot deel nog zwaar oerwoud met veel wild. De verbinding is ook uit een bestuurs-oogpunt van groot belang. Zooals bekend bood Zuid-Bantam na de communistische relletjes aan de uitgewekenen van Menes en Laboean een pracht-schuilplaats, waar men zich wegens de ontoegankelijkheid van het terrein, veilig voelde. (De Loc. 23/12).

Pestbestrijding.

Nog steeds blijft pest over heel Java voorkomen vooral in Midden-Java soms met vrij hevige opflukeringen (De Loc. 23/12, blz. 21). Medische kwesties kunnen daarbij in hoofdzaak buiten beschouwing blijven, want het pestbestrijdings-vraagstuk is geheel geworden een woningverbeterings-vraagstuk en de woningverbetering is in handen gelegd van bestuursambtenaren, die in hoofdzaak in eersten aanleg het eigenlijke bestrijdingswerk verrichten. Niet door het vangen van ratten of door het doden ervan met behulp van gif, bacteriën e.d., maar door de ratten het onopgemerkt bestaan in huis onmogelijk te maken, blijkt het contact tussen mensch en huisrat verboden te kunnen worden. In de praktijk gaat in de geheele door de Woningverbetering aangewezen desa bijna huis voor huis tegen den grond om dan ook vernieuwd, verjongd en opgefleurd, zij het ook even eenvoudig, te voorschijn te komen uit den door de Overheid bevolen strijd tegen de pest. De schrijver, de heer K. W. L. Bezemer, contr. B.B., vindt het begrijpelijk dat de woningverbetering niet bepaald populair is.

Het Soer. Hbl. (22 en 23/12) vertelt van „De opening van het Dr. Scheuer-hospitaal” te Klaten.

II. UIT DE INHEEMSCHE EN MALEISCH-CHINEESCHE PERS.

Naar het bruine front!

In de Soeloeh Indonesia Moeda, orgaan der verenigde Indonesische Studieclub te Soerabaja en Alleen gemeene Studieclub te Bandoeng over December 1927, komt onder bovenstaand hoofd een artikel voor dat wij hieronder wedergeven. De schrijver noemt zich Indonesia—Poetera.

Zentgraaff van het Soer. Hbl., heeft indertijd gepropageerd de vorming van een blank front, ten einde sterker te staan tegenover de massa van „inlanders”, die in hun diverse organisaties steeds meer voet beginnen te winnen — ten koste van het prestige van den blanke, dat in het verleden voldoende is geweest om den overheerscher tegen de „moordzucht en bloeddorst” der Inheemschen te beschermen.

Zijn stem is die eens roependen in de woestijn gebleven. Ze heeft geen positieve reactie gevonden van de blanke pers in Indië. Ze kreeg van de sananpartij slechts een negatief antwoord: men wees het blanke-front-idee af.

Wij kunnen de houding dier pers op twee manieren uitleggen. Wij kunnen zeggen dat de blanke inderdaad naar verbodering wenscht te streven, naar wederzijdsch begripen en naar wederzijdsche waardeering tusschen bruin en blank. Of wij kunnen die houding daardoor verklaren dat men voelt juist door de vorming van een blank front, juist door zich te consolideeren, zich te zullen verzwakken; dat men voelt dat de vorming van een blank front onherroepelijk een bruin front zal doen geboren worden, waarin de bruine het gewicht van zijn aantal in de weegschaal zou kunnen werpen, wat onmogelijk te neutraliseeren zou zijn door hechtheid van organisatie aan blanke zijde alleen.

Welke van de twee verklaringen de aannemelijkste is?

Tegen de eerste verklaring moge worden aangevoerd dat men in het verleden nimmer behoefte heeft gevoeld aan verbodering. De blanke heeft zich in Indië zorgvuldig afgezonderd, hij heeft zich afzijdig gehouden van alles wat niet „blank” was, hij wees iedere toenadering van onzen kant af; hij vormde hier een samenleving die geen aanrakingspunten had met de Indonesische. Waarom dan plotseling dat liebaugeln? Vanwaar die broederschapsideeën? Hoe te verklaren deze nieuwe houding?

Wij Indonesiërs, wij vinden het verdacht. Voor de tweede hypothese pleit het feit dat men van broederlijke overloopt juist op het oogenblik dat wij Indonesiërs, door machtsvorming in verschillende organisaties kracht hebben weten te verwerven; dat wij tegenwoordig géén massa van analfabeten alléén uitmaken, maar een massa van georganiseerde analfabeten, die weten dat wat ons te kort schiet aan schoolse wijsheid, aan organisatie-talent en organisatie-techniek, ruimschoots wordt vergoed door ons getal.

Zeker, wij Indonesiërs begrijpen dat, waar wij ons hoe langer hoe meer bewust zijn geworden van de macht, ontleend aan onze numerieke meerderheid, gevoegd bij het steeds dalende prestige van den overheerscher, — de verhoudingen steeds meer toegespitst zullen worden. Wij begrijpen dat het mathematisch juist trekken van de scheidingslijn tusschen

den macht-begeerenden bruine en den macht-vasthoudenden blanke beteekent: het doen geboren worden van de climax der verslechterende verstandhouding tusschen bruin en blank. Maar wij begrijpen ook dat, hoe zuiverder en eerder de antithese is gesteld, hoe karaktervoller de strijd wezen zal en dat, hoe beter het antagonisme is onderkend, hoe juist de doelstelling van den strijd zal zijn.

Wanneer wij dit inzien, dan is de volgende stap door ons, Indonesiërs, te doen, duidelijk.

Vooropstellende dat wij bereid staan om al wat redelijk is, aan te nemen en als eigen te adopteeren, dat wij zelfs van den tegenstander lessen moeten accepteeren — zij het geamendeerd zooals onze belangen voorschrijven — dienen wij het advies van Zentgraaff op te volgen.

Een „blank front” verzwakt de Europeesche stelling in ons land. Welnu, dan volgt daaruit van zelf dat een „bruin front” onze positie zal versterken!

Wat de tegenstander verwerpt, moet juist goed voor ons zijn. Naar de machtsvorming moeten wij, naar de machtsvorming die ons alleen reële politiek kan mogelijk maken, naar de machtsvorming die slechts door de vorming van een „bruin front” mogelijk is.

Dat daarom dit bruine front kome. Dat iedere Indonesiër inzie dat gebrek aan eensgezindheid oorzaak is geweest van onze nederlagen in onzen strijd met het Westen. Dat hij leering trekke uit de historie onzer nationale affakeling, uit het hofgekraak bij de Mangkoerats, of uit den strijd tijdens Mangkoemoemi en Mas Said, waaruit geen Indonesiër, doch alleen de Hollander winnend is te voorschijn getreden...

Niet met duizenden en duizenden „inlanders” mag de vreemdeling te maken hebben, niet met miljoenen bruinen mag hij te strijden hebben; hij mag alleen tegenover zich hebben één, ondeelbaar, Indonesisch Volk — welhaast één, ondeelbare Indonesische natie!

Hoe dit mogelijk is, waar realiteit is, dat ons Volk verdeeld is in zoovele organisaties? Hoe, waar die organisaties allen hebben een eigen doelstelling, ieder beziel is van een eigen ideologie, elk volgt een eigen strijdmethode?

Vooreerst, men zij gewaarschuwd zich de moeite te geven een unificatie van de diverse partijen te bewerkstelligen. Men zij doordrongen van de onmogelijkheid een Volk van vijftig miljoen zielen, levende in een maatschappelijke structuur van velerlei geleiding, te binden in het keurslijf van één enkele organisatie, die, indien zulks wel mogelijk was, Indonesië een stempel van ideeën- en geestesarmoede zou opdrukken, die uitsluit een vrij, zelfstandig bestaan, waardoor ons volk dan veroordeeld zou wezen tot den jongsten dag een „slavenjuk te dragen.

En daarom zij federatie onze leus. Federatie die intact moet laten de persoonlijkheid, de individualiteit, het karakter van de daarbij aangesloten partijen. En de band, onontbeerlijk om partijen samen te binden, zij een zeer losse. Hij knelle niet in zijn binding, opdat hij voldoende waarborgen kan geven, duurzaam te zijn. Hij zij gelijk de losse band die te samen bindt de elementen van het Britsch Imperium. Hij zij los om stevig te zijn.

Het accoord dat door de Indonesische partijen getroffen zal worden, zal dus géén principieel accoord kunnen wezen. Principieel accoord impliceert de onderwerping der daaraan aangeslotenen aan principieele discipline; het beteekent zeker offer van de aangesloten partijen aan zelfstandigheid en vrijheid van beweging.

En een bond zonder principieele discipline, zonder offer aan vrijheid, aan zelfstandigheid der aangesloten partijen ten bate van den bond zelf, — zoo'n bond is denkbaar. Ja, zoo'n bond is mogelijk wanneer men genoeg wil nemen met incidenteele samenwerking, samenwerking slechts dan, wanneer door de aangeslotenen unaniem de urgentie daarvan wordt gevoeld. Samenwerking b.v. waar het betreft het vergaderrecht, de poenale sanctie, de massaarrestaties of de exorbitante rechten, samenwerking waar het betreft onze studenten-martelaren in Holland.... Wij Indonesiërs, wij moeten er ons voor schamen dat telkens en telkens onze aanvallen op de poenale sanctie of het suikerkapitaal met succes worden afgeslagen.... Wij moeten er ons voor schamen dat na de eerste berichten over invallen bij of arrestaties van studenten géén onzer zijn koffers heeft gepakt om uit de eerste hand nadere bijzonderheden te vernemen; dat wij tot nog toe niet in staat zijn aan onze beweging te schenken het element *kracht!*

Dat daarom de „Permoefakatan Partij, Partij Politiek Indonesia” (Federatie der Indonesische politieke partijen) spoedig geboren worde. Dat wij, ons rekenschap gevende van onze moeilijke taak: te vormen een oordeelbare Natie, te scheppen een vrije, soevereine gemeenschap van onafhankelijken, in elkander kracht zoeken. Dat wij spoedig aaneensmeden de ijzeren keten van het bruine front!

Ons getal zij Eén!

Indo in actie.

Onder dit hoofd komt in *Bintang Timoer* van 24 December een artikel voor, handelende over de actie

van het I. E. V. voor het Inlandsche grondbezitsrecht ten behoeve van de Indo-Europeanen. Zooals men zich herinneren zal — zegt schrijver — heeft de afdeling Tasikmalaja dezer vereeniging er bij haar hoofdbestuur op aangedrongen te trachten om een Indisch burgerschap te verkrijgen voor de Indo's. In verband hiermede heeft dit hoofdbestuur een circulaire uitgevaardigd waarin het aan de door genoemde afdeling aangevoerde argumenten, nog de verklaring toevoegde dat de uitbreiding der Inlandsche zetels in den Volksraad voor den Indo eigenlijk niet zoo gevaarlijk is als de Inlandsche meerderheid in bedrijven en beroepen. Schrijver zegt dan naar aanleiding daarvan o.a.: Wat er in die circulaire wordt beweerd omtrent de lasten die aan de halfbloed-Europeanen worden opgelegd, is inderdaad juist, maar — vraagt hij — zijn zij ten opzichte van de grondrechten wel consequent, waar zij zich indertijd op de I. E. V. vergadering te Batavia Nederlanders noemden en zich bovendien tegen de vergroting van het Inlandsche element in den Volksraad hebben verklaard? Van de zware lasten die de Inlanders thans ondervinden, zoomede van de lage positie die ze thans innemen, hebben de Indo's een afschuw, doch tot de vruchtbare gronden der landkinderen zoeken zij toenadering. Schrijver brengt deze actie van de Indo's onder de aandacht van de eigen rasgenooten.

Ambtenaren-reizen.

In het nummer van 12 December van het blad *Pewartala Deli* te Medan wordt een afkeurend artikel gewijd aan de reizen van regenten, districtshoofden en landbouwconsulenten naar Nederland. De redactie constateert dat deze reizen verkeerd zijn: in Europa leert men niets dat voor Indië van nut is, men ziet er groote gebouwen, maar de inheemsche cultures van Indië gaan er niet op vooruit. Zoo wordt gewezen op de laksheid van het Landbouwdepartement ten aanzien van de klappercultuur en opgemerkt dat men in Europa geen verbetering daarvan leert. Neen, dan moeten de ambtenaren naar de Philippijnen, naar Britsch-Indië, naar de Inlandsche meerderheid al werkt, naar Siam en Rangoon gaan, waar men leeren kan wat voor Indië noodig is en waar — besluit schrijver smalend — de ambtenaren niet, zooals in Nederland, hun plicht vergeten zullen.

Oost- en West-Ind. Literat.-Overzicht.

Het batikbedrijf in de Vorstenlanden.

Als No. 1 der Mededeelingen van de afd. Nijverheid van het Dep. van Landbouw enz. te Buitenzorg, is verschenen het werkje: Het batikbedrijf in de Vorstenlanden, door Ir. R. M. P. Soerachman, assistent bij genoemde afdeling.

In het werk wordt op uitvoerige wijze het procédé van het tjappen of stempelen beschreven en inlichtingen over de in gebruik zijnde was-mengsels, kleurstoffen, ook de synthetische, gegeven. Dank zij de intensieve propaganda door de Deutsche technici die kosten noch moeite sparen, zal het gebruik der synthetische kleurstoffen hoe langer hoe meer veld winnen; door het gebruik dier kleurstoffen zal natuurlijk heel wat tijd worden uitgespaard, welke de oude kleurmethode vorderen. Voorts komen in het werk inlichtingen voor over de verspreiding der batikkerijen te Solo en Jogja, de arbeidsverdeling in de batikkerijen, de inrichting en outilleering der bedrijven en den handel in batiks. Ook geeft schrijver cijfers betreffende de kostprijzen van het batikwerk en noemt eenige oorzaken van den achteruitgang van het bedrijf, maar komt toch tot de conclusie, dat met de batikindustrie groote economische belangen gemoeid zijn.

Nationalisme en Ned. Indië. Oost tegen West.

Dr. D. J. Hulshoff Pol, die sinds eenigen tijd in woord en geschrift de wenschelijkheid pleit om de bevolking van Ned.-Indië te doen regeren door eigen-adathoofden, zij het onder toezicht onzer ambtenaren, vraagt thans in een nieuwe brochure opnieuw de aandacht voor zijne denkbeelden.

Voor de lastige kwestie wat de Ned. Volksvertegenwoordiging tegenwoordig zal hebben te doen nu de Volksraad de voorgestelde wijziging van de zetelverhouding heeft aangenomen, meent schrijver een oplossing te hebben gevonden.

„Wordt de voorgestelde wijziging tot wet, dan zal alles moeten worden gedaan om het wantrouwen onder de Europeesche bevolking in Indië te doen verdwijnen. Naast de krachtige hand zal veel beleid daarvoor noodig zijn.”

„Ingeval de voorgestelde wijziging mocht worden verworpen, dan zullen ten spoedigste diep ingrijpende maatregelen in het belang van het Inlandsch nationalisme moeten worden getroffen om den Inlander te overtuigen, dat het niet in de bedoeling ligt zijn ontwikkelingslijn af te breken, maar dat andere voorzieningen getroffen zullen worden, die zijn nationale aspiraties bevredigen. Het is zelfs noodzakelijk dat de Staten-Generaal alsdan den weg aangeven waarlangs zij de verdere ontwikkeling mogelijk achten... Een duidelijke uiteenzet

ting van wat men wil is absoluut noodzakelijk. Naar mijn opvatting is dan toch zeker wel het eerste, dat de waardigheid van Regent erfelijk wordt verklaard in diens geslacht. De tweede, onmiddellijk daarop volgende stap zal die zijn, dat de regentschappen tot groepen vereenigd worden, die elk een zelfbesturende staat vormen. Een der regenten wordt benoemd tot het regeerend adat-hoofd, de andere regenten staan tot hem, ongeveer op dezelfde wijze als de Pakoe Alam en de Mangkoenagara tot de sultans van Djocja en Solo. Gesteund zoowel door onze ambtenaren als door een benoemen raad van Inlandsche intellectueelen, zullen deze nieuwe adatvorsten hebben te regeeren.

Op deze wijze de ontwikkeling der Inlandsche maatschappij verder stuwende, kan geheel worden tegemoetgekomen aan het nationalisme der Inlanders, zonder aan dat der Europeanen afbreuk te doen.

Algemeen Landbouweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 25 (17 Dec. '27). Eenige wenken voor de bestrijding van de bladluizenplaag in de Deli-tabak, door J. C. van der Meer Mohr. — Over de fermentatie van de tabak, door Dr. J. Schweizer. — De opening van het nieuwe H.V.A.-gebouw te Medan. — Het nut van dienst-honden op ondernemingen. — De Landbouwhoog-school te Wageningen. — Kolonisatie Nieuw Guinea.

De Indische Mercur.

No. 4 (25 Jan.). Het honderdjarig bestaan van de Javasche Bank (met afb.), door Mr. J. Gerritzen. — De resultaten van de Europeesche Suikereconventies met Tarafa, door Dr. H. C. Prinsen Geerlig. — De haven van Semarang. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoodat de overige wekelijksche rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Inst. geeft een opgave van literatuur over aetherische oliën, boschwezen, gommen en harsen, looistoffen, geneesmiddelen, specerijen, voedingsmiddelen, vruchten.

Economisch-Statistische Berichten.

Prof. Mr. F. J. H. Cowan, oud-directeur van het Dep. van Justitie in N.-I., vervolgt in het Nr. van 25 Jan. zijne beschouwing, getiteld: De nieuwe onzekerheid over het lot der „Poenale Sanctie" in Indië, gewekt bij de behandeling in den Volksraad van de jongste veranderingen in de „Koelie-ordonnantie Sumatra's Oostkust". — Prof. G. Gonggrijp bespreekt het Verslag van het Volkskredietwezen over 1926. — Verder bevat genoemd Nr. nog een overzicht van den tabakshandel in 1927.

De Indische Post.

Het Nr. van 17 Dec. bespreekt de Memorie van Antwoord op de Ind. Begroting, waarbij de Minister, achter den Landvoogd staande, zich ten volle bereid verklaart het beleid van den Landvoogd met zijn verantwoordelijkheid te dekken.

Deze bereidvaardigheid — zegt schr. — verwerft zeer zeker de toejuicing van hen, die het toegepaste regeeringsbeleid van het laatste jaar en de verkregen resultaten eveneens toejuichen. Zij, die daarvoor geen aanleiding vinden, zullen de ministerieele verklaring teleurstellend achten, in zoverre, dat ze daarin althans eenigen twijfel aan het wel-slagen van de gevolgde politiek hadden willen zien neergelegd. 't Is echter al botertje tot den boom.

Het betoog eindigt: In de naaste toekomst zal de harde les worden opgedaan, dat de nationale idee hier op verontrustende wijze en marche is, en dat de Nederlandsche gedachte hier terugloopt met dezelfde snelheid.

Tenzij... er onder de bestaande constellatie van machten één zou zijn te vinden, die zich desnoods met een harden vuistslag ruimte verschaft tusschen de verschillende stuurlooze groepen en aan alle halfheid en aan alle bevend laveeren tusschen velerlei beginselen, het eene noodige volgt. Die de volksverlegenwoordigheden van beide landen aan het verstand weet te brengen, dat er maar één onderwerp van koloniale politiek aan de orde van onmiddellijke behandeling is: het stopzetten van verdere kniebuigingen voor den rooden, zoodat prof. Oppenheim het in den Volksraad uitdrukte en het opnieuw weerbaar maken van Indië onder de handhaving der Nederlandsche gedachte.

Gedenkboek Javasche Bank.

Ter gelegenheid der herdenking van haar eeuwfeest heeft de Javasche Bank een gedenkboek uitgegeven, waarvan thans nog slechts het eerste deel, een boekdeel van 600 blz. met vele illustraties, bij G. Kolff en Co. te Weltevreden is verschenen. Dit deel, samengesteld door den heer L. de Bree, behandelt allereerst de economische geschiedenis van Oost-Indië onder de O.-I. Comp., waarbij vooral de nadruk wordt gelegd op het muntstelsel in dien tijd; dan volgt de periode van 1798 tot 1816, waarbij de muntgeschiedenis weder een belangrijke plaats inneemt. De jaren 1816 tot 1827 vormen eveneens een afzonderlijk hoofdstuk, in deze periode valt de voorgeschiedenis van de oprichting van de Javasche Bank. Vervolgens wordt de totstandkoming ge-

schetst en de geschiedenis beschreven tot 1860 toe, met welk jaar het eerste deel eindigt.

Missie- en Zendingperiodieken.

De Banier. 15 Dec. '27. Schetsen uit het leven van Ingwer Ludwig Nommensen, de Apostel der Batakkers, door J. H. Hemmers (vervolg).

St. Claverbond. Febr. '28. Ngelmoe Djawa, door C. Tjiptakesoema (met afb.). — Moentilan, St. Franciscus Ziekenhuis, door Moeder Aufrida (met afbeeld.).

De Macedoniër. Jan. '28. Onderwijs en Zending, door D. Pol. (I. Inl. lager onderwijs, II. Inl. vakonderwijs, III. Westersch lager onderwijs). — De Zending in China bedreigd door het Modernisme en Bolsjewisme.

Een Prijsvraag.

Het Departement van Onderwijs en Eeredienst in Nederlandsch-Indië schrijft een prijsvraag uit voor de samenstelling van een leerboek over

Indische Burgerschapkunde"

geschikt om als handleiding te dienen bij het onderwijs in dit vak op de Kweekscholen voor onderwijzers.

De antwoorden op die prijsvraag moeten, gesloten in een enveloppe, waarop of waarin geen naam of andere aanduiding van de(n) afzender(s) voorkomt, doch daarop alleen het woord „Burgerschapkunde" en een motto of spreuk zijn gesteld, vóór den 1sten Maart 1929 franco en aangetekend zijn ontvangen bij het Bureau van den Onderwijsraad te Weltevreden, hetwelk de inzendingen ongeopend doet toekomen aan den Voorzitter der door den Directeur van Onderwijs en Eeredienst te benoemen Jury. Tegelijkertijd moet(en) de afzender(s) een verzegeld brief zenden aan den Directeur van Onderwijs en Eeredienst, met de verklaring, dat het antwoord op de prijsvraag onder het motto „....." van hem (hen) afkomstig is. Deze laatste brief wordt niet eerder geopend, dan wanneer de Jury alle ingekomen antwoorden heeft onderzocht en de prijzen heeft vastgesteld.

Voor de goede beantwoording der prijsvraag worden door voornoemd Departement de volgende prijzen uitgelooft:

- een prijs van f 1000.— (één duizend gulden);
- een prijs van f 500.— (vijf honderd gulden);
- een prijs van f 250.— (twee honderd vijftig gulden).

Het Departement behoudt zich het recht voor om de ingekomen antwoorden aan te koopen en deze geheel of gedeeltelijk zoo noodig na samenvoeging, wijziging en aanvulling, uit te geven.

Verdere inlichtingen, alsmede een opgave van de Voorwaarden zijn te verkrijgen, in Nederlandsch-Indië bij het bureau van den Onderwijsraad te Weltevreden en in Nederland bij de Afdeeling A van het Commissariaat voor Indische Zaken bij het Ministerie van Koloniën.

De Ind. Verlofganger.

In No. 25, van 27 Jan., een geill. beschrijving van het nieuwste mailschip van den Rott. Lloyd „Sibajak". — De hr. A. Weruméus Buning geeft een historisch schetsje: De Compagnie in de Molukken. — Mevr. C. Vis-Janssen van Raay schrijft over „Geluksaanbrengend gesteente", en P(etrus) B(lumberger) over een fraaie Hindoe-Javaansche bid (Tjakra)-schel.

De beteekenis van Nederlandsch-Indië als exportgebied van koloniale producten. (In- en Uitvoer, 23 Jan. '28).

De te verwachten producties van de bevolkingsrubberecultuur (Korte Berichten voor Landb., enz. 23 Dec. '27).

De Tjina-minding (Chineesche geldhandelaar, ook wel woekeraar op Java). (Orang Peladang, Jan. 1928).

Met Heemskerk naar de Oost, door J. G. Kramer. Met teekeningen van P. Dom. (Amsterdam, Uitg. Mij. „De Gulden Ster").

Waarom moet ik denken? Wat moet ik doen? Wenken aan het Hollandsche meisje, dat als huisvrouw naar Indië gaat, door Dr. C. J. Rutten-Pekelharing. 2e druk. (Gorinchem, J. Noordwijn en Zoon).

The peasants' movement in Indonesia, by S. Dingley. [Farmers and Peasants international Library of the revolutionary farmers and peasants movement, edited by Th. Dombal and N. L. Mecheriakov. Nr. 2]. (Berlin, R. L. Prager).

Nederlandsch Guyana. Een kort begrip van Suriname, door G. J. Staal, oud-Gouverneur van Suriname. [Bibliotheek voor Cultuur en Wetenschap]. (Amsterdam, Uitgeversvennootschap „Groot Nederland"). Met kaart en platen. (Zie de rubriek Suriname in dit Nr.).

Suriname.

Van de hand van den oud-gouverneur Staal bij de Uitgeversvennootschap „Groot Nederland" Amsterdam verschenen: „Nederlandsch Guyana, een kort begrip van Suriname", met 30 afbeeldingen en een kaartje. De schrijver noemt het ruim 200 bladzijden tellende boek bescheidenlijk „een kort begrip. Inderdaad bevat het alles wat men van Suriname wil weten en dat alles — zooals te verwachten was — met volkomen kennis van zaken behandeld. Het boek is een, met gebruikmaking van de nieuwste gegevens, bijgewerkte overdruk van den schriftelijken leergang in het weekblad „Dalmeijer's Volksuniversiteit".

In een „woord vooraf" zegt de schrijver: „Er vaak — en niet het minst door schrijver dezes — geklaagd over gebrek aan belangstelling voor Suriname. Voor dat verschijnsel zijn verschillende redenen aan te voeren. Een dezer is zeker het gemis van een handleiding, die in beknopten vorm voorlichting verschaft. Wel is er in den loop der tijden tamelijk veel over Suriname geschreven, aan bronnen van kennis ontbreekt het feitelijk niet, maar zij liggen verspreid op het studeieveld en moeten door weettigen opgespoord worden, hetgeen voor populariteit niet bevorderlijk is."

Het is geen gemeenplaats wanneer wij zeggen dat het boek in een lang gevoelde behoefte voorziet, want hoe vreemd het ook klinken moge, een dergelijke handleiding bestond tot dusver niet.

Het boek is ingedeeld in 13 hoofdstukken, die wij hier niet zullen opsommen, overtuigd als wij zijn dat het spoedig in handen zal zijn van allen die belang stellen of belangen hebben in Suriname. Doordat zijne lezingen in alle deelen van het land heeft de schrijver als het ware den weg bereid voor de handleiding. Niet het minst in Suriname zelf verwachten wij een groote verspreiding. Het boek kost slechts f 1.90 en gebonden f 2.75.

De keus der illustraties is zeer geslaagd. Buiten gewoon mooi is de titelplaat „Boschgezicht. Een Meraboom". Het overzichtskaartje bevat, wat de grensrivieren betreft, niet de fout, die dikwijls in zulke kaartjes wordt gemaakt.

Aan het eind van het boek een lijst van leesstof. Wij kunnen de verzoeking niet weerstaan hi het slot van het boek aan te halen:

„Het Nederlandsche volk moet doordrongen worden van de noodzakelijkheid om zijne krachten en gaven niet alleen aan het Nederlandsch gebied het Oosten te wijden, doch te bedenken, dat ook het Westen een stuk Nederland ligt, dat dringende medewerking van het Moederland behoeft om opgewerkt te worden uit den staat van verval, waar het verkeert. Wat Nederland kan, is ook in het Westen aan den dag getreden, namelijk in Curaçao, waar de vestiging van de aardolieraffinaderij een zoo gelukkige maatregel blijkt te zijn om, in overeenstemming met de eigenaardige behoeften en mogelijkheden van dat gebied, een stuw te geven aan de opleving van de gemeenschap.

Suriname wacht nog.

Wacht op Neerland's kapitaal, kennis, energie. Suriname wacht op Neerland's nationale daad. Nationale: niet wegens de belegging van den Hollandschen gulden, maar door het beleggen van de Hollandsche hart in Nederlandsch Guyana".

„Het Volk" van 24 Januari en „Voorwaarts" van 25 Januari nemen uit een artikel van den heer A. van der Hake in het „Algemeen Weekblad voor Christendom en Cultuur" het verhaal over van twee gevallen van ongerechtigheden, die in Oost-Indië zouden hebben plaats gevonden bij de werving van contractanten voor Suriname. De medegedeelde feiten zijn van dien aard dat het Gouvernement van Suriname niet mag nalaten een streng onderzoek in te stellen en de schuldigen voorbeeldig te doen straffen.

Wij twijfelen niet of de heer van der Hake in in het belang der zaak, bereid wezen zijn zeggende te noemen. Het moet alsdan mogelijk zijn de bevoegde slachtoffers van dit ronselen op te sporen en in voor rekening der kolonie naar Java terug te zenden.

Op 27 Januari overleed te Amsterdam, in de ouderdom van 80 jaren, de heer J. J. Heilbron, oud-inspecteur van het onderwijs in Suriname.

In Suriname geboren genoot hij zijn eerste onderwijs op de destijds gunstig bekende school van den heer Brouwer. In Nederland gekomen bezocht hij de kweekschool voor onderwijzers te Haarlem. Na hoofddake en de akten voor Fransch, Engelsch, Duitsch en Wiskunde te hebben behaald, vertrok hij naar Paramaribo, waar hij een m.u.o. school oprichtte, die spoedig in bloei toenam. Toen in 1886 onder het bestuur van gouverneur Smidt, de eerste openbare m.u.o. school werd opgericht, werd de heer Heilbron tot directeur daarvan benoemd. Onder zijne bekwaame leiding nam de school

in bloei toe. Langzamerhand werd het onderwijs opgevoerd tot het overeenkwam met dat op een driejarige H. B. S. hier te lande. Toen in 1897 de inspecteur van het onderwijs met verlof naar Nederland ging, werd de heer Heilbron zijn tijdelijke plaatsvervanger. In 1911 werd hij definitief aangesteld. Bedriegt ons geheugen ons niet dan verliet hij in 1916 den kolonialen dienst. De heer Heilbron is een voortreffelijk schoolman geweest. Een groot deel van het tegenwoordig levende geslacht in Suriname heeft zijne leiding genoten en zijn nagedachtenis zal daar zeker lang in eere blijven.

De overledene was ridder in de orde van Oranje-Nassau.

Curaçao.

Democratie en autonomie!

Wanneer men in ons land rondkijkt in de besturende kringen en in de vertegenwoordigende college's ziet men niet alleen andere gezichten dan 25 jaar geleden maar ook andere personen. Dat heeft de „democratie” gedaan. Die „democratie” heeft meer op haar geweten. Zij is machtig, want iedereen is bevreesd gehouden te worden voor die „democratie” niet welgegend. De menschen, door haar tot regeeren geroepen, stonden, en staan eigenlijk nog, voor een hun vreemde taak, en den een gaat het beter af, die taak te vervullen dan den ander. Ook op Curaçao heeft die „democratie” haar invloed doen gelden. Reeds een jaar of tien geleden waren er leden van den Kolonialen Raad, die het voorstelden, alsof zij volksvertegenwoordigers waren. Gouverneur Helfrich werd af en toe een „democratisch” gouverneur genoemd, en voor en na hem is in jaren het gezag in den goeden zin niet zoo hoog gehouden als door hem.

Die „democratie” heeft nog meer in het vat voor Curaçao. Zij heeft de grondwet veranderd — al jaren geleden, en daarbij bepaald, dat de regeling der inwendige aangelegenheden van Curaçao zou worden overgelaten aan aldaar gevestigde organen. Men mag veronderstellen, dat dit, behoorlijk uitgevoerd, beteekent een verlegging van het zwaartepunt der bedoelde regeling van Den Haag naar Curaçao.

Het is te laat, om de vraag te stellen, of Curaçao rijp is voor de uitvoering van deze nieuwe regeling. Dat had men zes jaar geleden moeten vragen. Zij, die toen ter wille van den tijdgeest bevestigend antwoordden, en nu wel zachtjes het tegendeel zouden willen beweren, hebben nog twee troefkaarten in handen: de herziening van het regeeringsreglement, die laat wachten, en het vereischte van de koninklijke goedkeuring der begroeting. Intusschen zal de eerste kaart nu toch langzamerhand op tafel moeten komen. Dan krijgen wij de vraag: rijp of niet rijp, wat zal het vertegenwoordigend lichaam wezen? hoe en door wie zal het worden samengesteld? Zal het werkelijk „vertegenwoordigend” zijn, dan is dit vraagstuk bijna niet op te lossen. Als wij de tegenwoordige samenstelling van den Kolonialen Raad zien, waarbij een stelsel van feitelijke coöptatie gevolgd wordt, dat het mogelijk maakt met heel weinig moeite de besten te kiezen, dan vreezen wij wel eens, dat Curaçao de menschen niet heeft, in staat om de nieuwe taak, die de grondwet van het vertegenwoordigend lichaam zal gaan eischen, te volvoeren.

Eenige weken geleden bevatte de *Amigoe di Curaçao* een artikel: „Wat beteekent nog onze Kol. Raad”, blijkbaar een rhetorische vraag, waarachter het vraagteken was weggelaten. De schrijver betoogt niet alleen, dat de K. R. uit den tijd is, maar betuigt ook gedeeltelijk instemming met de opmerking van het *Algemeen Handelsblad* destijds in een ook door ons vermeld vraaggesprek met den gouverneur, dat de K. R. geen vertegenwoordiging vormt in de eerste plaats van de burgerij maar van particuliere belangen. De schrijver in de *Amigoe* vervolgt: „En daarom, zolang leden van den Kolonialen Raad of hun families (en deze gaan in Curaçao ver) betrokken zijn of belang hebben bij het drankkapitaal en de diepreurige woningtoestanden, zullen we op dit gebied niet spoedig goede wetten krijgen, die hier zoo allerdringendst noodig zijn.”

Het is kras gezegd en de beschuldiging is niet bewezen. Wij zouden ook geen feiten ten bewijze kunnen noemen. Het is ook niet meer de moeite waard, hierover te gaan strijden, want dit gelooven wij met den schrijver van het stuk, dat het nieuwe door de grondwet geëischte vertegenwoordigend lichaam er anders zal dienen uit te zien, wil het zijn, wat zijn naam zegt.

Dit alles waren wij in den loop dezer week aan het overdenken, toen de Curaçaosche mail ons een brief bracht, door den Kolonialen Raad einde December 1927 aan den Minister gezonden, en aan de Tweede Kamer meegedeeld. Daarin worden alereerst de artt. 61 en 62 en add. art. II der grondwet aangehaald, en dan gaat de brief verder: „Aangezien onder het thans nog geldend Regeer-

Wissel In- en Verkoop

Credietbrieven

Telegrafische

Uitbetalingen

Hollandsche Bank voor West-Indië

Heerengracht 47 AMSTERDAM Tel. 31290 en 35290

CURAÇAO

CARACAS

VENEZUELA

Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika.

Incasseringen

Handelsinformaties

Rembours- en

Document.-Credieten

ringsreglement de ontwikkelingsgang anders was dan had mogen worden verwacht, hield het onderwerp: „autonomie en decentralisatie” velen bezig en wees uitbreiding daarvan de lijn aan, waarlangs de denkbeelden zich algemeen bewogen.

Het behoeft geen betoog, dat onder zulke omstandigheden verwachtingen gewekt zijn door de aangehaalde artikelen, die van het doorbreken van nieuwere en juistere opvattingen omtrent autonomie en decentralisatie getuigen, waarin de verhouding tusschen wetgevende en uitvoerende macht nauwkeuriger wordt aangegeven en toezicht over den Curaçaoschen wetgever in handen van den wetgever in Nederland wordt gelegd.

Deze aangelegenheid, welke hierdoor reeds meer aandacht had, is door de gebeurtenissen en toestanden van de laatste jaren nog meer op den voorgrond getreden en in verband daarmee is een groeiende en met steeds levendiger besef gepaard gaande overtuiging waarneembaar, dat aan een Staatsinrichting voor Curaçao andere beginselen ten grondslag behooren te liggen en dat het vigeerend Regeeringsreglement en vooral de wijze van hanteering daarvan, niet op de tegenwoordige samenleving passen.

Dit alleszins verklaarbaar en rechtmatig streven heeft zich altijd, met eerbiediging van 's Lands wetten, binnen het kader daarvan weten te houden.

Is de herziene Grondwet ten aanzien van Curaçao niet uitgevoerd en is bij 's Raads weten zelfs geen voorstel ter zake bij de Staten-Generaal ingediend, nog grooter teleurstelling is het te moeten constateeren, dat bij het volgen van de oude richting, de toepassing nog starder plaats vindt en naast een vasthoudendheid aan beginselen, die terecht uit de Grondwet zijn gelicht, ook in dit gewest zich een concentratie openbaart, waartoe het thans geldend Regeeringsreglement geenszins dwingt.

Het woord kolonie wordt gaandeweg geëlimineerd; in officieele stukken wordt er gesproken van den nieuwen status van dit deel van het Koninkrijk, maar in wezen is er niets veranderd en is er geen vooruitgang te bespeuren.

In niet mindere mate dan het Regeerings Reglement is de Comptabiliteit een voorwerp van bespreking en beoordeeling. Het beheer van 's Lands financiën, het gebruik, dat er van gemaakt wordt, de verantwoording, dat alles wordt door de openbare meening getoetst en de uitspraak is veelal in ongunstigen en zelfs afkeurenden zin.

Klachten over allerlei bestuursaangelegenheden en den wetgevenden arbeid, over den gang van zaken en onvruchtbaarheid van het bewind, klachten, die in beteekenis onderling verschillen, maar die de eensgezindheid bedreigen, vinden dan ook ten deele oorsprong in uitstel van de uitvoering der Grondwet, terwijl wegens de sterkere machtsconcentratie het gemis van de medezeggenschap en van het recht van controle over de openbare geldmiddelen zich hoe langer hoe meer doet gevoelen.

Als gevolg van een en ander wordt het vertrouwen in woorden en toezeggingen van de Regeering geschokt en schiet de ontstemming dieper wortel.

Naar aanleiding van het vorenstaande heeft de Koloniale Raad van Curaçao de eer Uwer Excellentie beleefd, doch tevens met aandrang te verzoeken in 's Lands belang het daarheen te willen doen leiden, dat zoo spoedig mogelijk aan bovengemelde artikelen van de Grondwet in den geest, waarin zij zijn ontworpen voor wat Curaçao aangaat, uitvoering worde gegeven.

Voor het oogblik wenschen wij daaraan niets toe te voegen.

Om te bedenken.

De *British Export Gazette* van het jaar 1928 en de *Neue Zürcher Zeitung* van 15 Jan. l.j. brengen tegelijkertijd vrij goede artikelen over de Nederlandsche koloniën. Aan het laatste ontleenen wij: „Ein Vorteil von Curaçao ist es auch, dass es unter geordneter holländischer Verwaltung steht.”

Scheepvaart.

In Nov. '27 zijn binnengekomen 128 zeilschepen, metende 28.817 M³. netto en 329 stoomschepen, metende 1.630.135 M³. netto. Voor de maanden Jan. tot Nov. 1927 waren deze cijfers 1674, 351.271, 3386, 17.206.668.

Weer een!

In den nacht van Zaterdag op Zondag is wederom een gevangene uit de gevangenis ontvlucht. Het schijnt een Venezolaan van geboorte te zijn. Blijk-

baar heeft hij een der ijzeren staven in een luchtopening uit den muur weten te rukken en zoodoende weten te ontsnappen. (A. d. C.)

Verbinding Curaçao—Aruba.

Eindelijk dan heeft Aruba zijn vaste stoomverbinding gekregen. De „Merida” van de Red D Line zal elken Dinsdagavond 10 uur van Curaçao naar Aruba vertrekken, om Vrijdags weer te keeren. Voorzeker een groote vooruitgang voor Aruba. In het stadium van ontwikkeling waarin Aruba thans verkeert, is de verbinding per zeilschip absoluut onvoldoende en niet meer beantwoordend aan de eischen die men tegenwoordig stellen mag. (A. d. C.)

Errata!

De „Commewijne” is een passagiersschip, dat vaart in den dienst op Zuid-Amerika. (Alg. Handelsblad)

Gezant te Curaçao.

De Nederlandsche gezant te Curaçao (Venezuela), de heer W. G. E. d'Artillact Brill, is van verlof op zijn standplaats teruggekeerd. (De Avondpost)

De Indische Mercur.

Het mooi jubileumnummer 1878—1928 van dit tijdschrift bevat tal van fraaie foto's en goed geschreven stukken over Oost-Indië en Suriname, maar niets over Curaçao.

Berichten der Afdelingen.

Afdeling Nijmegen.

JAARVERGADERING.

Op Zaterdag 28 Januari j.l. heeft de algemeene vergadering plaats gehad ten 2.30 ure in den grooten foyer van den Schouwburg.

Aanwezig de H.H. Burgers, Mollema, Röpcke en de 2e Secretaresse en verder ongeveer 35 leden.

Opening. De Voorzitter heeft de vergadering welkom bij deze tweede algemeene vergadering die hij in Nijmegen mocht voorzitten. Daarna werd de tweede Secretaresse uitgenodigd om de notulen van de 19e algemeene vergadering van 1927 voor te lezen. Dit gedaan zijnde, werden bij algemeene goedkeuring de notulen onderschreven. Daarna kwam het jaarverslag over het kalenderjaar 1927 aan de orde, hetwelk in een der volgende nummers van het Koloniaal Weekblad zal opgenomen worden. De Penningmeester las daarna ook zijn jaarverslag voor. De Voorzitter bracht aan beide leden van het Bestuur zijn dank, ook namens de vergadering voor hetgeen gedaan was.

Daarna kwam het 4e punt van de agenda in behandeling: de benoeming van het Bestuur. Het oude bestuur werd bij acclamatie opnieuw gekozen. Evenzoo werd bij acclamatie het bestuur uitgebreid met twee nieuwe leden, door het Bestuur voorgesteld: Major Barendsen, commandant van de Koloniale Reserve en Dr. Bantjes, Inspecteur van de Volksgezondheid. Ook de voorgestelde reserve bestuursleden werden met algemeen goedvinden gekozen: Mevrouw M. Hogerland Maarschalk en Luitenant Mars van de Koloniale Reserve. De Commissie van Verificatie werd eveneens opnieuw gekozen.

Bij de Rondvraag werd het voorstel gedaan om eene keuze te doen voor een geschikte gelegenheid tot het houden der gezellige sociëteitsbijeenkomsten. Voornamelijk ter bevordering van het vereenigingsleven zou het jammer zijn indien die bijeenkomsten door gebrek aan belangstelling zouden verdwijnen van het programma. Besloten werd aan het bestuur de keuze ervan over te laten.

Op de eerstvolgende bestuursvergadering zou dit ter tafel gebracht worden.

De bijeenkomsten zouden ook op algemeen verzoek door eene causerie opgeluisterd worden.

De Voorzitter sluit het den wensch, dat een eendrachtig sterke vereeniging hier in Holland moge bijdragen tot nauwere aansluiting tusschen het Moederland en onze Koloniën.

Rubber- en Oliepalmfilm van de „Internationale Vereeniging voor de Rubber- en andere Cultures”, opgenomen door den heer Willy Mullens, in het Olympia-Theater, Lange Burchstraat, op Zaterdag 11 Februari 1928, aanvang 's namiddags drie uur precies, einde ongeveer vijf uur.

Op vertoon van de lidmaatschapskaart 1928 worden aan de controle van het Olympia-Theater aan de Leden twee vrije toegangskarten en aan de Begunstigers één kaart uitgereikt.

Niet-leden van O. en W. toegang tegen gewone matinee-prijzen.

ZOEKT NIET
VRAAGT HET ONS
BOUW- EN WONINGBUREAU „THOMSON”
 Fahrenheitstr. 668, Den Haag TELEFOON 30091
 Belast zich met Koopen en Verkoopen - Huren
 en Verhuren van Huizen Assurantien
Inlichtingen en Adviezen kosteloos

RIEL DAMES CONFECTIE MAGAZIJN
 Jr.-Hertoginnelaan 121 (hoek Valeriusstraat) Den Haag
 KLEEDING NAAR MAAT 5564
 APARTE MODELLEN AVONDTOILETTEN
 ZEER CHIQUÉ MIDDAG- EN WANDEL-COSTUUMS
 ELEGANTE- EN EENVOUDIGE REISMANTELS
 Steeds de nieuwste nouveautés's voorradig
SPECIAL ADRES VOOR INDIË

WARMWATER
 Gratis G.E.B. warmwater-installatie
 INLICHTINGEN:
M. A. VROLIJK
 Thomsonlaan 41 Telef. 35618
'S- GRAVENHAGE
 Alle voorkomende reparatiën
 tegen concurrerende prijzen. 5169

Magazijn „DE RESIDENTIE”
 L. BEESTENMARKT 119-121-123-127
 OPGERICHT 1898 :: DEN HAAG
LEVERT
 ALLE ARTIKELEN ZOALS
KLEEDING, MEUBILEERING enz.
 OP ZEER GEMAKKELIJKE
 BETALINGSVOORWAARDEN
H.H. Ambtenaren speciale condities

Eindelijk onvermengd genoeg:
 EEN **CHRYSLER**, REEDS VANAF F 2900.-
N.V. JAMES NEFKENS AUTOHANDEL
 LAAN VAN MEERDERVOORT 96c :: TELEF. 35970
 ALLEEN-VERTEGENWOORDIGING VOOR DEN HAAG EN OMSTREKEN

In de tweede helft van Maart een Voordracht met Lichtbeelden over de „Verrichtingen van 't Ned.-Indische leger”. Naam van den spreker, plaats en datum worden voor de Leden nader bekend gemaakt in het Koloniaal Weekblad; Begunstigers ontvangen daaromtrent een nadere kennisgeving.

In de maand April zeer waarschijnlijk nog een Film over „Den bouw van en het leven in Indische steden” en bij genoegzame deelname nog een „Indische avond” door „Eurasia”.
 HET AFD. BESTUUR.

Mededeelingen.

Van de Redactie.

BOOTTREIN STOOMVAART MIJ. NEDERLAND.
 Het Agentschap van de Stoomvaart Maatschappij Nederland, de firma Crans & Co., den Haag, meldt, dat de boottrein van het s.s. „Grotius”, hetwelk 3 Februari a.s. te Genua verwacht wordt, Zaterdagmorgen 4 Febr. a.s. om 9.45 uur v.m. aan het Staatsspoor, den Haag, verwacht wordt.

Van het Dagelijksch Bestuur.

Heeren secretarissen der afdelingen die, voor propaganda-doeleinden, boekwerkjes, welke bij het Informatie-bureau der Vereeniging verkrijgbaar gesteld zijn, wenschen te ontvangen, gelieven hiervan opgave te doen aan het Secretariaat, Heulstraat 17, Den Haag.

H.H. secretarissen en penningmeesters (e.g. secreta-penningmrs.) worden herinnerd aan art. 5 van het Huish. Reglement, aldus luidende:

„Elk afdelingsbestuur zendt jaarlijks vóór 20 Januari, aan het Hoofdbestuur eene alfabetische naamlijst der leden van de afdeling op 1 Januari, met vermelding van ieders contributie of bijdrage en adres, benevens eene opgave van de bestuursleden met vermelding van functie en eene opgave van ingestelde commissiën met vermelding der commissieleden.

Elk afdelingsbestuur zendt jaarlijks vóór den 1en Maart aan het Hoofdbestuur:

- het verslag over het afgelopen jaar met vermelding van den toestand op 31 December van het vorige jaar en der resultaten welke verkregen zijn door inrichtingen door de afdeling in het leven geroepen;
- eene geldelijke afrekening;
- eene opgave van onderwerpen welke de afdeling op de jaarlijksche algemeene vergadering behandeld wenscht te zien;
- eene kandidatenlijst, houdende opgave van een dubbelantal kandidaten voor de mogelijk voor de afdeling openvallende plaatsen in het Hoofdbestuur.

Van het Informatie-Bureau:

- BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIË**
 J. H. van Lint, Leeraar M.O.; Van Pallandtstraat Arnhem.
 Ir. S. Visman, Scheepsbouwkr. ir. bij het Marine-etablisement te Soerabaya; Hellevoetsluis.
 Mej. H. G. Hennequin, Onderwijzeres bij het M.U.J. Eijkenderweg 13, Heerlen.
 J. Feenstra, Tijd. gedipl. techn. ambt. 3e kl. b. d. P.J. Akkrum, C. 115.
 A. Bakker, Tijd. molenbaas b. d. Bankatinwinning van een tinbaggermolen, Stationsweg 145, Sliedrecht.
 C. Bakker, Tijd. machinist als voren, Wilhelminast. 25, Sliedrecht.

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF.

- H. C. M. Dorren, Adj.-hoofdcommissaris van politie aan de opleidingsschool van het personeel der politie te Soekaboemi; Hotel „de Hertenkamp”, Sliedrecht.
 H. L. Rozema, Onderwijzer 3e kl. bij het O.E.L. Oude Baan 62, Breda.
 J. Kodde, Ondercommissaris van politie; Herman terstraat 41b, Rotterdam.
 J. A. Lacoblé, Controleur 1e kl. bij het B. B. in gewesten buiten Java en Madoera; Koninginnest. 27, Oegstgeest.
 G. W. A. Brouwers, wnd. Adj.-inspecteur bij den district Zoutregie; Wilhelminastraat 94, Ginneken.
 C. Koning, Opziener Machinesteller bij het Marine-etablisement te Soerabaya; Thorbeckeplein 16, Amsterdam.
 B. A. Mather, Onderwijzer 1e kl. bij het O.E.L.O.; penstraat 1, Enschedé.
 Ir. J. R. M. Keunen, Ingenieur 1e kl. bij de S.S. en Van Weede van Dijkveldstraat 41, 's-Gravenhage.
 J. H. A. Jacometti, Kapitein der Infanterie, p.a. W. nen, 2e Anth. Heinsiusstraat 63, 's-Gravenhage.
 Mevr. M. H. Hekkelman, geb. Hagens, Verpleegster b. d. dienst Volksgez., Jericholaan 50, Rotterdam.
 K. D. v. d. Harst, Commies-Redacteur ter beschikking van de provincie West-Java, Van Blankenburgstr. 's-Gravenhage.

SURINAAMSCH AMBTENARES MET VERLOF

Mej. E. J. Ezechiels, Hoofdverpleegster in het militair hospitaal te Paramaribo; Hillevliet 52a, Rotterdam.

MET PENSIOEN.

- A. G. L. Adelbert, Majoor der Infanterie, Kamillest. 41, 's-Gravenhage.
 G. J. Kruythof, Onderluitenant der Infanterie, G. Gracht 9, Maastricht.
 J. H. Muller, Onderluitenant der Infanterie, Houth. St. Gerlach (Limb.), No. 263 D.
 A. W. v. d. Berg, Kapitein der Artillerie, Leeuwenlaan 26, Rijswijk (Z.-H.).
 M. G. Hoekstra, Hoofdamtenaar ter beschikking Dir. van Onds. en Eeredienst, Kon. Emmakade 's-Gravenhage.

Mutatiestaat van 25 Jan. tot 1 Febr. 1928.

Nieuwe Leden: Geïntroduceerd door:

- L. Abbas, Administrateur s.f. „Poerworedjo”, Amsterdam, Nieuwe Keizersgracht 69. f 25.
 P. J. de Ruyter, Amsterdam, Joh. Verhulststraat 63. f 5.
 H. Kerremans, oud-Luitenant-Kolonel der Art. N.-I.-L., Breda, Veemarktstraat 13a. f 5.
 Mevrouw S. Langelaan-Lucassen, Baarn, Amsterdamsche Straatweg 16. f 5. (afd. Utrecht).
 Mevrouw Fr. van Vollenhoven, Amersfoort, Groot Koppel 14a. f 5.
 M. Freund, Arnhem, Sonsbeekweg 42. f 5.
 J. W. Croes, Velp, van Pallandtstraat 1. f 5.
 H. van de Wetering, Den Haag, Zwarte weg 4. f 10.
 W. E. van Heukelom, Oud-Vertegenwoordiger Ned.-Ind. Landbouw Mij., Den Haag, Prins Mauritslaan 96. f 5.
 J. H. Meijer, Oud-Resident, Den Haag, Zuidwerflaan 18, Marlot. f 5.
 C. Z. Haak, Oud Hoofdamtenaar Dep. van Koloniën, Den Haag, Joan Maetsuyckerstraat 37. f 5.
 Mevrouw K. Malcolm, Den Haag, Regentesselaan 7. f 5.
 Eykensluyters & Tromp, Den Haag K. Vijverberg 1. f 5.
- den heer J. C. Hietink te Den Haag.
 Secretaris Afd. Amsterdam.
 Afdelingsbestuur Breda.
 Mevrouw C. M. H. Kroesen-Nahuijs te Den Haag.
 Afdelingsbestuur Amersfoort.
 Secretaris Afd. Arnhem.
 Eigen aanmelding.
 den heer G. C. Kokxhoorn te Den Haag.
 Voorzitter „Oost en West”.
 den heer E. W. van Baerle te Den Haag.
 Mevrouw B. de Groot te Den Haag.
 Eigen aanmelding.

Afschrijven:

Mevrouw Asselbergs, Breda, Parkstraat 11. (overleden).

Adresveranderingen:

- W. A. v. d. Bovenkamp, Amersfoort, van: Utrechtsche weg 45a, naar: Barchem Wuytierslaan 44.
 J. G. van Ingen, Bussum, van: Koningslaan 2a, naar: Rijnvis Feithlaan 5.
 H. Pek, Oud O.-I. Hoofdamtenaar, Den Haag, van: Anna Paulownastraat 30, naar: Joh. van Oldenbarneveldlaan 49.
 H. C. M. Dorren, Adj. Hoofdcommissaris v. Politie, van: Soekaboemi, naar: Den Haag, Hotel „de Hertenkamp”, Bezuïdenhout. f 5.
 J. H. A. Jacometti, Kapt. N.-I. L., van: Djambi naar: Den Haag, p.a. 2e Anth. Heinsiusstraat 63. f 5.
 D. J. P. Oranje, Controleur B.B., van: Apeldoorn Weltevreden, Dep. B.B.
 Ir. J. G. Wiebenga, van: Den Haag, Hanenburglaan naar Aalsmeer, Weteringstraat. f 5.
 Dr. A. A. L. Rutgers, Gouverneur van Suriname, Buitenzorg, naar: Den Haag, p.a. Cremerweg.
 Dr. T. J. G. Derks, Officier van Gezondheid 1ste geplaatst te Amboina.
 J. F. G. Maurer, Werktuigkundig Electrotechnisch Ambtenaar, van: Sawah Loentoh, naar: Stagen (Laoet).
 P. Peperzak, Gezagvoerder K. P. M., van: Nijmegen naar: Weltevreden, p.a. Hoofdkantoor K. P. M.